

αρδηττός _ στάδιο _ λόφος άγρας
αποδίδοντας τον τόπο στο σώμα

διπλωματική εργασία
ιούλιος 2020

φοιτήτρια: έλλη σπένδου
επιβλέποντας καθηγητής: κώστας ντάφλος

περιεχόμενα

ανάλυση	1
γενικό σχέδιο	2
σχέδια	3

βάσια, νικολέτα, σίσι, ελευθερία, μητσέ, νάνσυ, εύα, κατερίνα, δανάη, άρτεμις και όσοι επιδράσατε μέσα μου και δεν κατονομάζετε, σας ευχαριστώ πολύ.

Το πεδίο παρέμβασης επιλέχθηκε μετά από μια ευρεία έρευνα στην περιοχή. Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον εντοπίζεται στο γεγονός ότι το τρίπτυχο αρδηττού-σταδίου-λόφου άγρας εμφανίζει δύο πόλους- το στάδιο από την πλευρά της βασιλέως κώνσταντίνου και την πλατεία επί της οδού αρχιμήδους συμπεριλαμβανομένων των λόφων- με αντιθετικά χαρακτηριστικά. Το στάδιο αποτελεί κατα κύριο λόγο τουριστικό αξιοθέτο και δευτερευόντως χώρο στον οποίο λαμβάνουν χώρα εορταστικές εκδηλώσεις συνήθως αθλητικού χαρακτήρα ενώ οι λόφοι είναι εμπλουτισμένοι από δημόσιες χρήσεις και δραστηριότητες που περιλαμβάνουν τον περίπατο και τη σωματική άσκηση. Ουσιαστικά, το τοπίο στο οποίο γίνεται αναφορά δεν εμφανίζει επαρκή συσχέτιση με την πόλη, καθώς πρόκειται για “χώρους αποκλεισμένους”, στους οποίους έχει επέλθει κατά μέρη η αυθόρμητη χρήση και η τουριστική αξιοποίηση.

Σε αυτά τα σημεία εστιάζει η παρούσα εργασία προσπαθώντας να αναδείξει ένα συμπύλημα σημείων ιστορικού ενδιαφέροντος και καθημερινών δραστηριοτήτων.

το οικοδόμημα του σταδίου_ιστορική αναφορά

Στη νεότερη ιστορία της Αθήνας το στάδιο, ή ορθότερα η τοποθεσία του σταδίου εμφανίστηκε στο σχέδιο των Κλεάνθη και Σάουμπερ όπου αποτέλεσε κεντροβαρικό σημείο στις χαράξεις της νέας πρωτεύουσας, σκέψη η οποία εγκαταλήφθηκε στο αναθεωρημένο σχέδιο από τον Klenze. Η εικόνα από τη περιοχή λίγο πριν την ανασκαφή του χώρου από τον Ziller το 1869 παρουσιάζει τους λόφους του αρδηττού και της άγρας με περιορισμένη βλάστηση και ενδιάμεσα μία κοιλότητα. Το 1894 ξεκίνησε η κατασκευή του σταδίου υπό την επίβλεψη του αναστάσιου μεταξύ για να φιλοξενήσει τους πρώτους ολυμπιακούς αγώνες του 1896. Η συνθήκη αναβίωσης της αθλητικής αυτής διοργάνωσης δεν ήταν αποκομμένη από τις ιδέες που υπήρχαν ευρέως στην Ευρώπη τον 19ο αιώνα. Θα πρέπει να επισημανθεί πως ο αθλητισμός για το νεοσύστατο ελληνικό κράτος αποτέλεσε έναν ακόμα τομέα που υπηρέτησε τη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας. Ο λόγος ο οποίος παράχθηκε μέσα από τα νεοϊδρυθέντα αθλητικά σωματεία -πολλά από τα οποία χωροθετήθηκαν στην ευρύτερη περιοχή- συνυφάνθηκε με τον πολιτικό και οδηγήθηκε ακόμα και σε αλυτρωτικές διατυπώσεις.

λόφος Αρδηττού, λόφος άγρας_το τοπίο

Όπως το μεγαλύτερο μέρος των ελεύθερων χώρων της Αθήνας, η σημερινή εικόνα του τοπίου με πλούσια βλάστηση είναι αποτέλεσμα ανθρώπινης παρέμβασης.Όσο αφορά στους λόφους του πεδίου παρέμβασης, μερική δέντροφύτευση πραγματοποιήθηκε παράλληλα με την οικοδόμηση των κτηρίων στο πίσω μέρος του σταδίου, όπου φιλοξενήθηκαν χρήσεις για την εξυπηρέτηση των αθλητών που συμμετείχαν στους αγώνες, ενώ στο σύνολο σχετίζεται με την απόφαση της φιλοδοσικής ένωσης αθηνών [1888] η οποία επιμελήθηκε κατα κύριο λόγο της δέντροφυτεύσεις στο κεντρο της αθήνας.

αρδηττός-στάδιο- λόφος άγρας_ σήμερα

Στην ανάλυση και την καταγραφή της υπάρχουσας κατάστασης του πεδίου μελέτης συνέβαλαν τόσο αρχαιακές και ιστορικές αναφορές και τεκμήρια όσο και η επί τόπου έρευνα. Ο σχεδιασμός των παρεμβάσεων υπήρξε διαδικασία που εξελίχθηκε παράλληλα με την έρευνα εμπειρόχοντας τη σωματικότητα: καταγραφή των περιπάτων στους λόφους και σημειώσεων, επιστροφή στο σχέδιο προκειμένου οι ιδέες να αποκτήσουν κάποια υλική μορφή, επαναφορά στο πεδίο και ξανά στο σχέδιο. Γενικότερα, η τοποειδική καταγραφή σε διαφορετικές μέρες, ώρες και εποχές βοήθησε στη διάκριση ορισμένων ποιοτικών χαρακτηριστικών, προτιμήσεων των χρηστών για ξεκουραση, αγνάντεμα και άθληση, γεωμορφολογικών ιδιαιτεροτήτων.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το πεδίο εμφανίζει δύο πόλους. Από την πλευρά της πρόσοψης του σταδίου εντοπίζονται πιο υπερτοπικά χαρακτηριστικά, καθώς έχει άμεση σχέση με το κέντρο της πόλης και το ίδιο το στάδιο αποτελεί τουριστικό πόλο έλξης. Εκτός του ωρών λειτουργίας του, η πλατεία επί της βασιλέως κωνσταντίνου αποτελεί σημείο συγκέντρωσης ανθρώπων με ποδήλατα και σκέιτ. Απο την άλλη πλευρά εμφανίζονται, κατα κύριο λόγο, τοπικά χαρακτηριστικά αφού ενσωματώνεται στις γειτονιές του παγκρατίου και του μετς. Η πρόσβαση στους λόφους γίνεται από την είσοδο στην οδό αρχιμήδους η οποία είναι ελεγχόμενη και από δύο άτυπες εισόδους από την βασιλέως κώνσταντίνου και την οδό κλειτομάχου που έχουν διαμορφωθεί στην περίφραξη. Οι λόφοι και η πλατεία επί της αρχιμήδους επιλέγονται για αναψυχή, βόλτες με τα κατοικίδια , ενώ εντοπίζονται και αθλητικές δραστηριότητες. Για τρέξιμο χρησιμοποιείται ο περιμετρικός διάδρομος του σταδίου και σε μικρότερο βαθμό τα μονοπάτια του αρδηττού, ενώ υπάρχει και ένα πλάτωμα στο λόφο της άγρας όπου εντοπίζεται στοιχειώδης εξοπλισμός γυμναστικής.

Οι βασικοί άξονες στους οποίους βασίστηκε η τελική πρόταση είναι οι εξής:

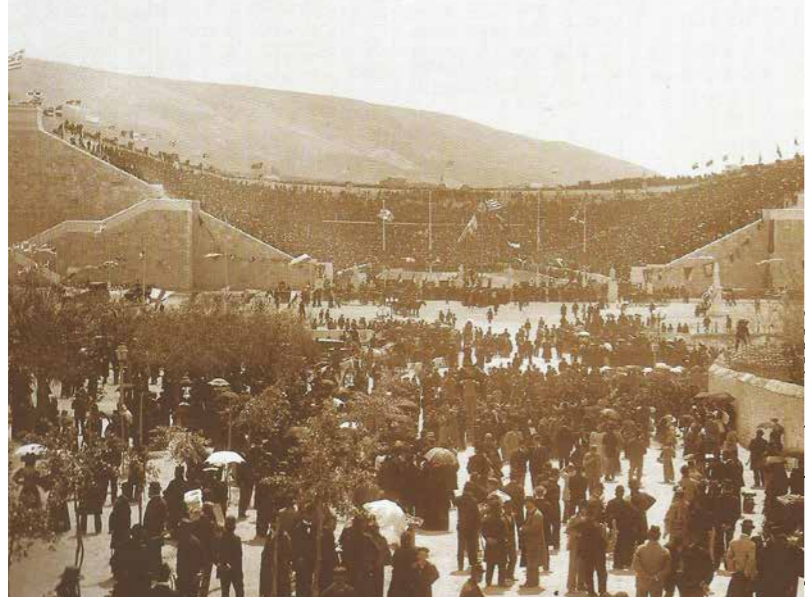
_η ενσωμάτωση των λόφων και του σταδίου στην πόλη και τις καθημερινές δραστηριότητες-μετακινήσεις με το “άνοιγμα” του στον αστικό ιστό [πολλαπλές προσβάσεις]

_η περιδιάβαση των λόφων με μονοπάτια

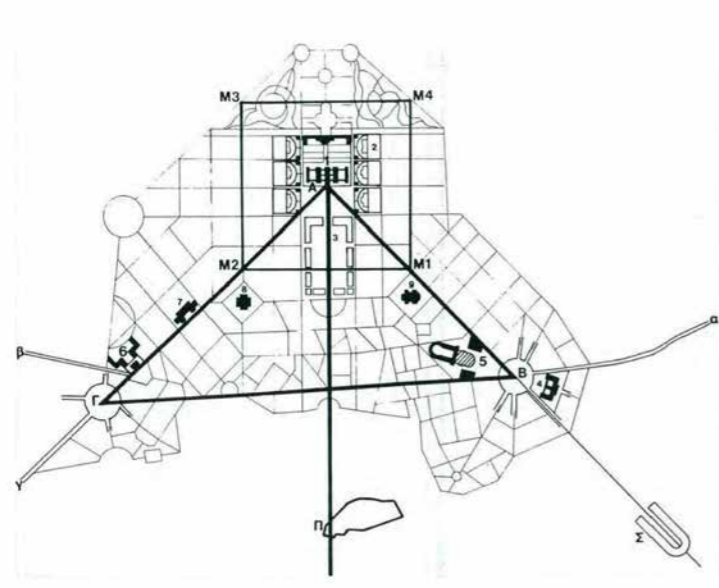
_ο συγκατασμός δύο βασικών δραστηριοτήτων [ανάδειξη σημείων ιστορικού ενδιαφέροντος-πολιτιστικές χρήσεις και σωματική άσκηση] με τη δημιουργία δύο ενότητων οι οποίες περιπλέκονται σε σημεία μέσω των πολλαπλών διαδρομών.

Παρακάτω παρουσιάζεται το υλικό των σημειώσεων, καταγραφών, φωτογραφιών και αρχαιικών εικόνων το οποίο εμπλουτίζει την πρόταση τεκμηριώνοντας ορισμένες σχεδιαστικές αποφάσεις και ενισχύοντας την αντίληψη της υπάρχουσας κατάστασης.

γενικά στοιχεία

ολυμπιακοί αγώνες 1896²

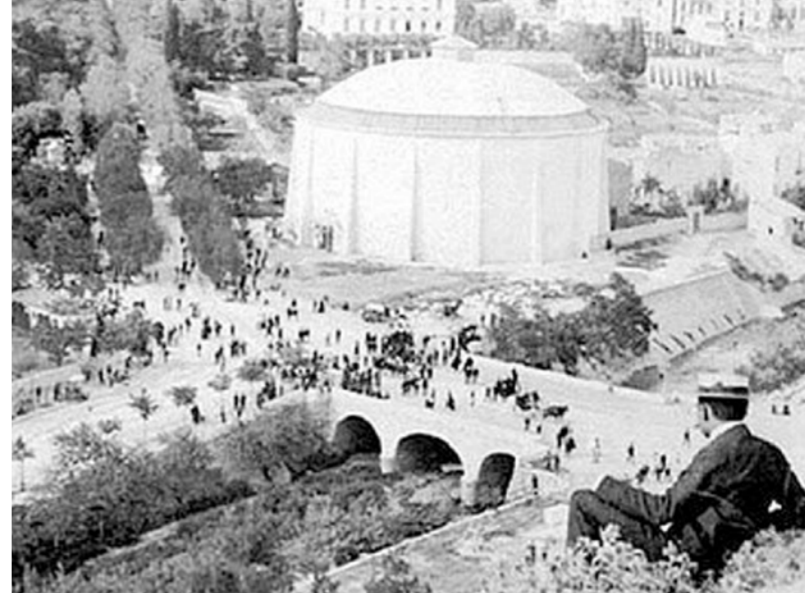
βασικές γραμμές του σχεδίου της πόλης των αθηνών των κλεάνθη και σάουμπερτ

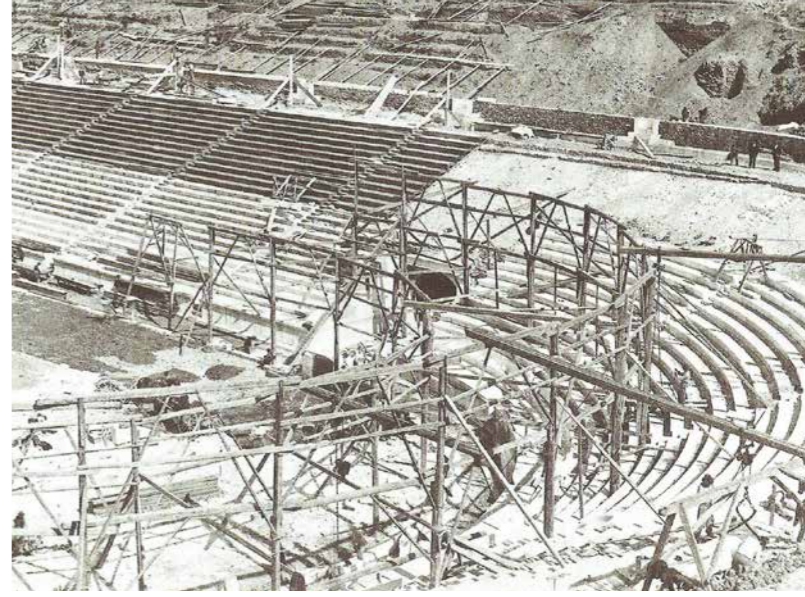
1888, θέα από το λόφο του αρόρηττου²

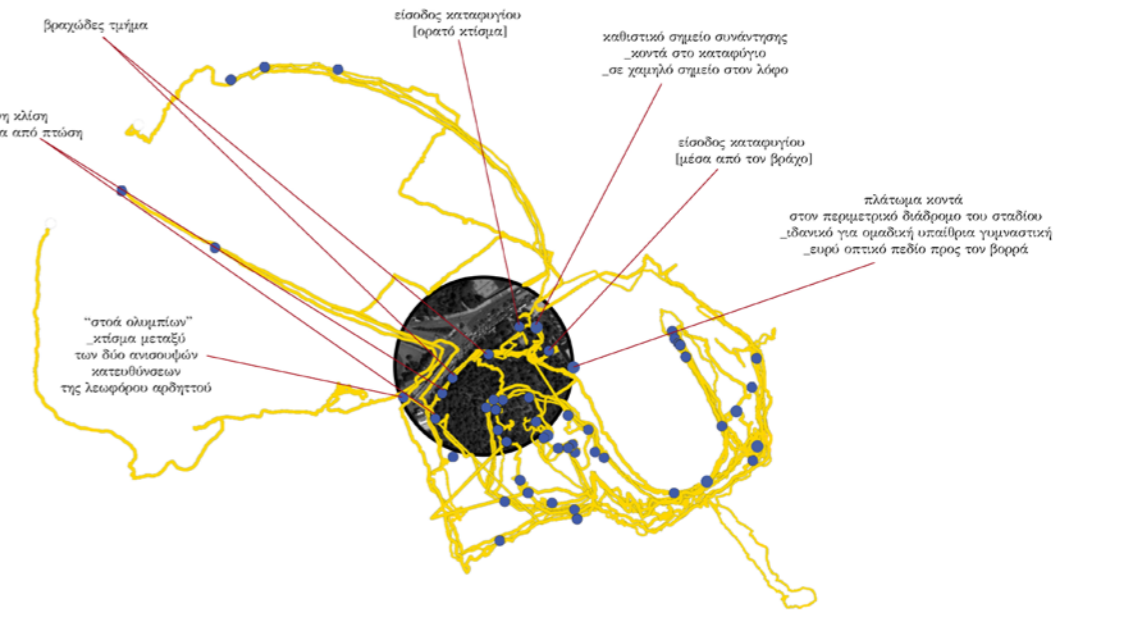
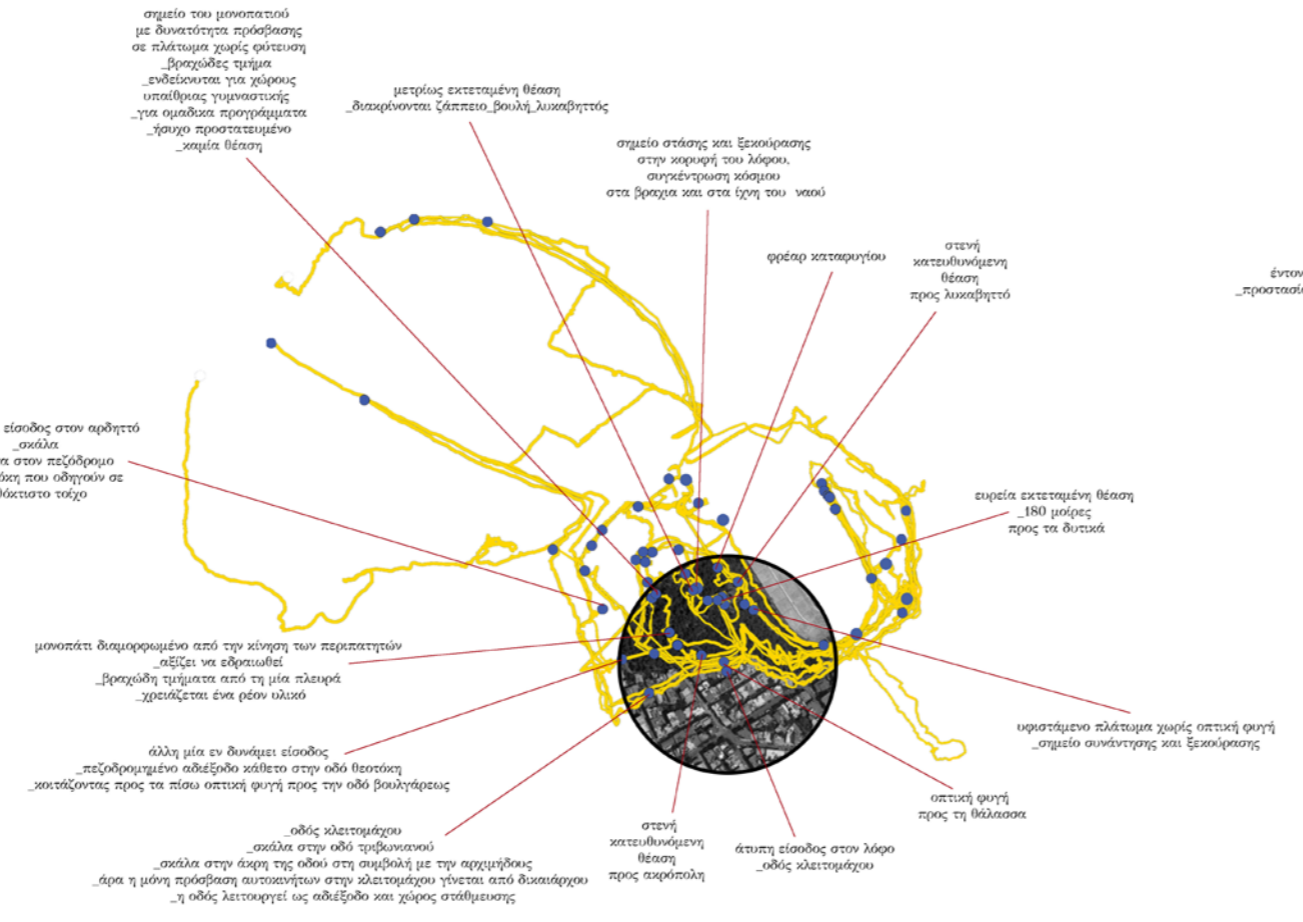
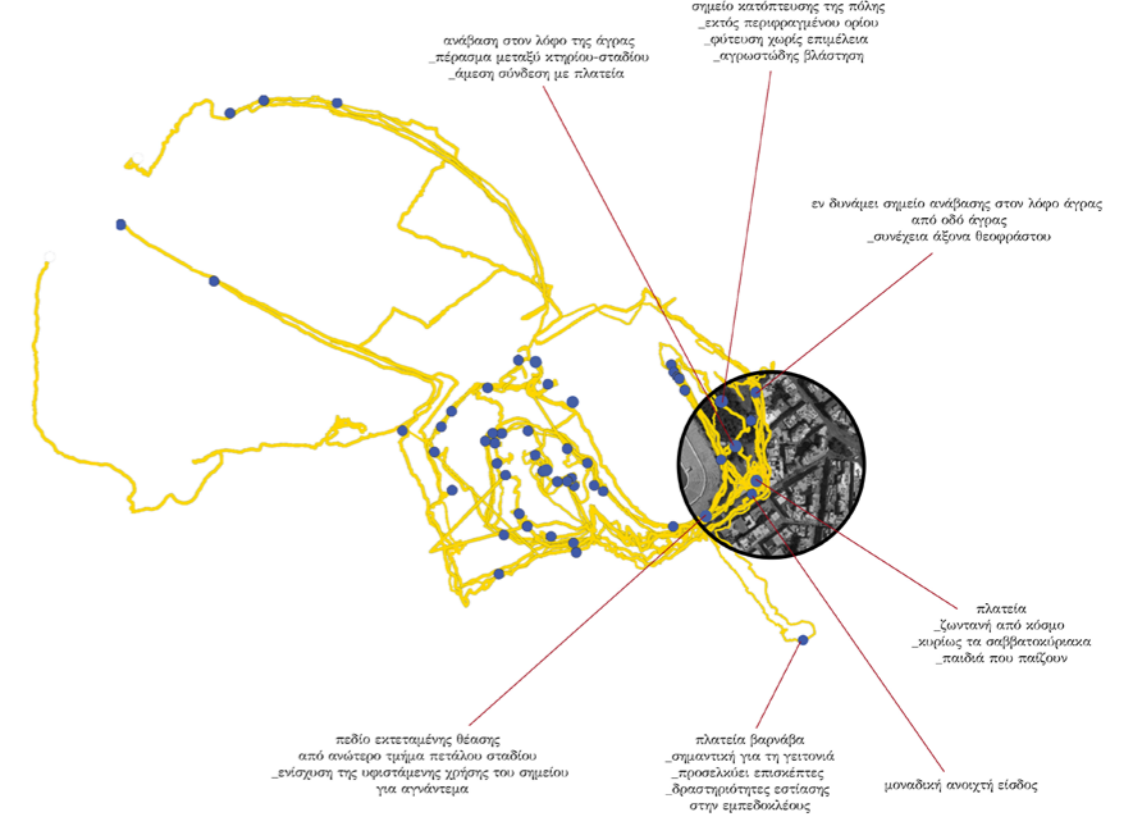
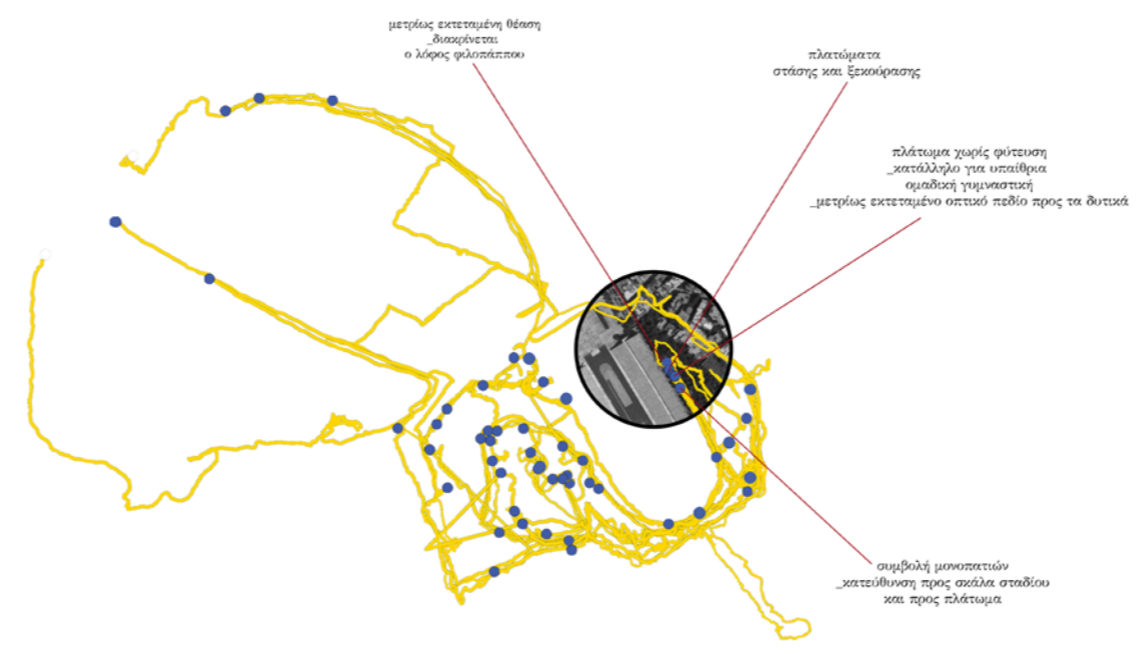
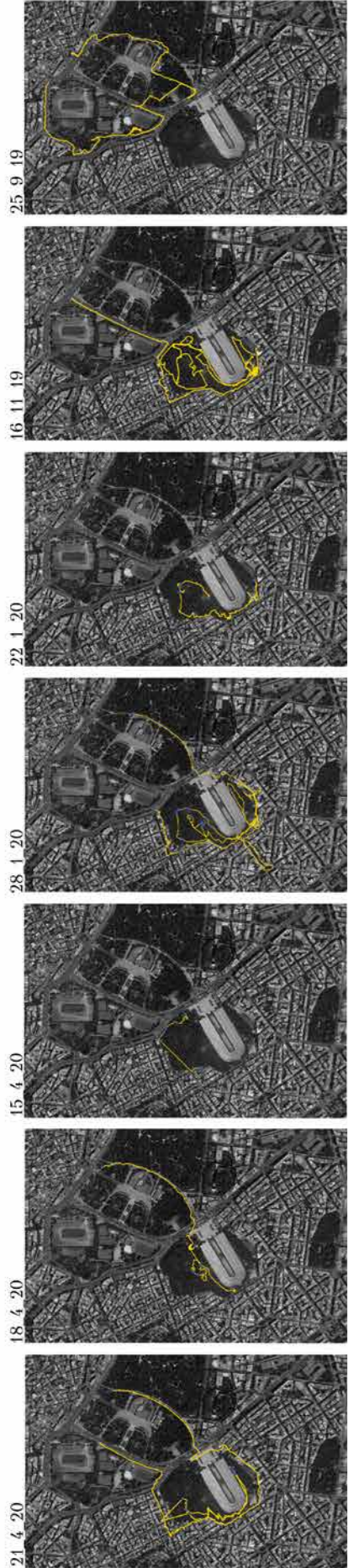
1860¹

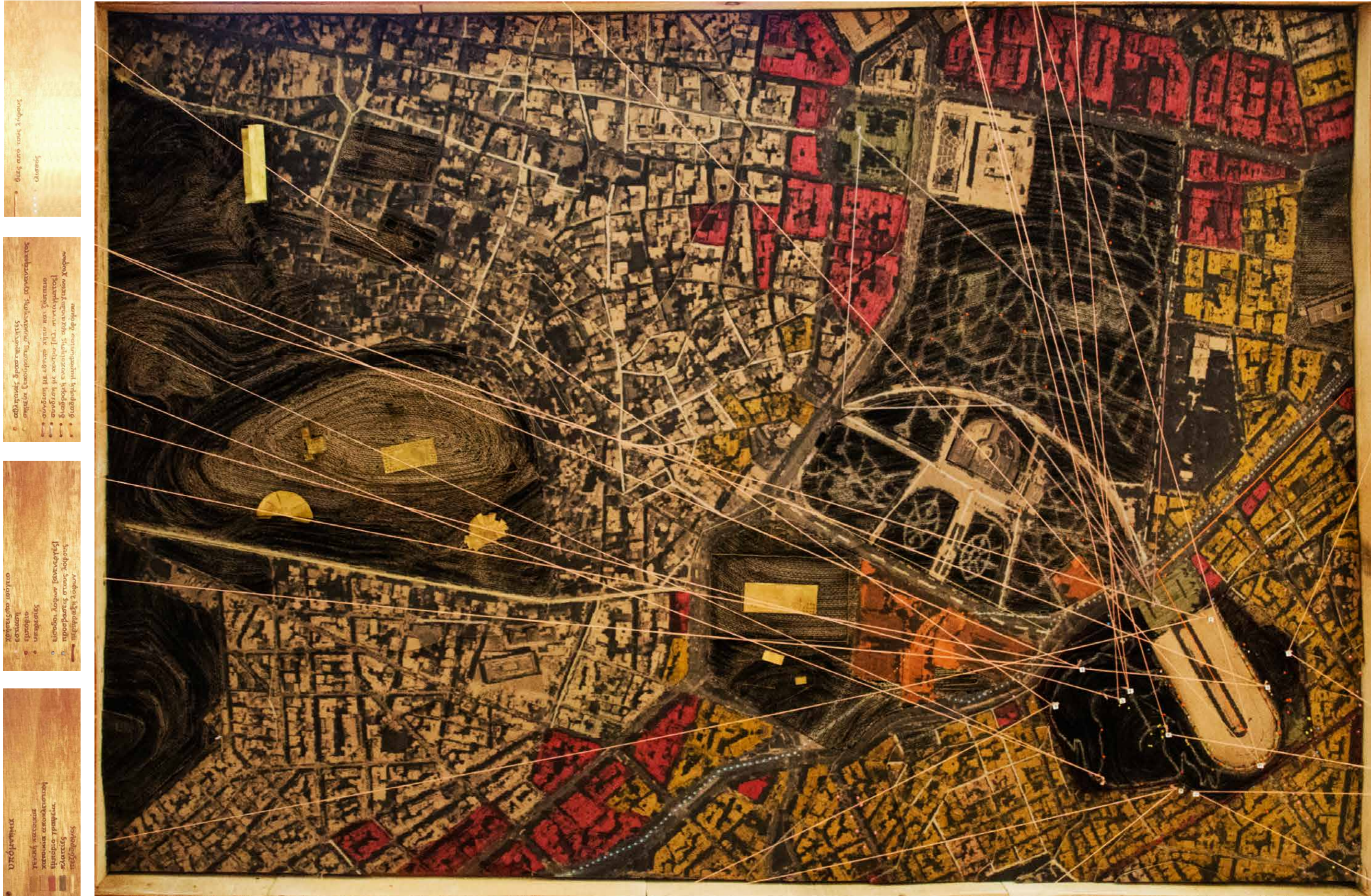
1896, ιλισός ποταμός, η γέφυρα του σταδίου και το πανόραμα των θεών²

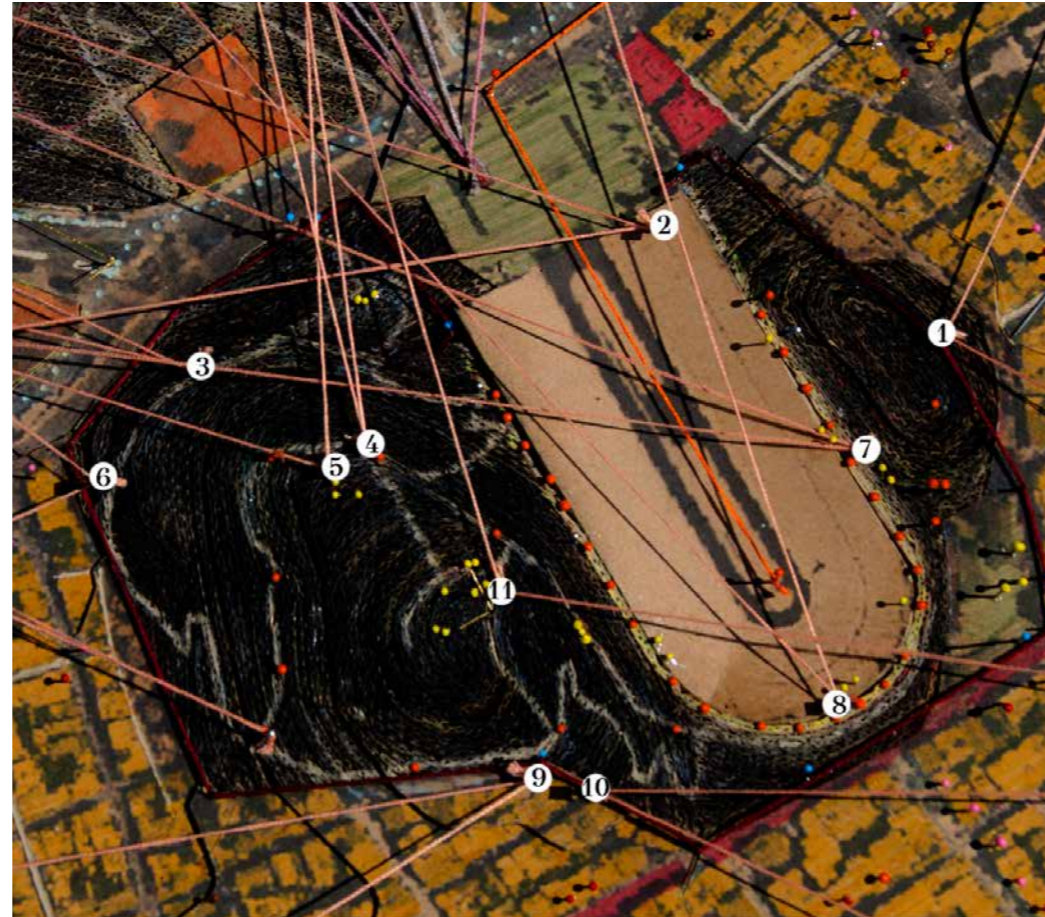
εργασίες κατασκευής του σταδίου λίγο πριν τους Ο.Α. του 1896, τοποθέτηση ξύλινων εδωλίων λόγω έλλειψης χρόνου²

περίπατοι | σημειώσεις από το πεδίο

χαρακτηριστικά περιοχής

σημεία θέσεων _αντιστοιχισή με φωτογραφίες

θέες

λεωφόρος βασιλέως κωνσταντίνου_πλατεία σταδίου

είσοδος από οδό αρχιμήδους προς τους λόφους_πλατεία

“άτυπη” είσοδος στο λόφο του αρδητού από την οδό κλειτομάχου

συμβολή οδού αρδητού και πεζοδρόμιου νικηφόριου θεοτόκη

υπάρχουσα περιφράξη λόφου αρδητού με πέτρινο τείχος

σκάλα που οδηγεί από την οδό αρχιμήδους στην οδό κλειτομάχου

οδός αρχιμήδους

λαϊκή αγορά στην οδό αρχιμήδους [κάθε παρασκευή]

στα αριστερά ο περιμετρικός δρόμος για τρέξιμο_ στο κέντρο τμήμα μονοπατιού στο λόφο της άγρας

φωτογραφίες | ανάλυση περιοχής

οδός κλειτομάχου

οδός κλειτομάχου

οδός κλειτομάχου

οδός νικηφόρου θεοτόκη | πεζοδρόμιος

σκάλες κάθεται στη νικηφόρου θεοτόκη
[νέα είσοδος α]

οδός νικηφόρου θεοτόκη | νέα είσοδος β

σκάλες σταδίου προς λόφο αρδηττού

οδός θεοφράστου

συνέχεια οδού θεοφράστου πάνω στο λόφο_σκαλισμα
βράχων για ανάβαση

φωτογραφίες | γενικό σχέδιο

σκάλα μέσα στην στοά προς την πλατεία επί της αρχιμήδους

οδός εμπροσθόφυλλος προς πλατεία βαρναββα

σκάλες σταδίου προς λόφο άγίρας

φυσικό πλάτωμα που διαμορφώνεται για υπαίθρια γυμναστική

στοά σταδίου

πλατεία βαρναββα

μονοπάτι και περιμετρικός διάδρομος σταδίου εντοπιούνται δημιουργώντας σχέση εγγύτητας με το στάδιο

στοά σταδίου προς πλατεία επί οδού αρχιμήδους

οδός εμπροσθόφυλλος από πλατεία βαρναββα προς οδό αρχιμήδους

σκάλα στον αρόηττο που διατηρείται και εντάσσεται στις νέες διαδρομές

σημείο ανάβασής στον αρόηττο από πλατεία αγγιμήδους_άνώτερο σημείο πετάλου σταδίου

χώρος στάσης στον αρόηττο_διαμορφώνεται από το ίδιο το τοπίο

θέση ναού τύχης στον αρόηττο_χώρος στάσης που διαμορφώνεται από το ίδιο το τοπίο

λόφος άγιος_σαρκοφάγος 3ου αιώνα μ.χ.

κρηπίδαμα ναού τύχης στον αρόηττο

φωτογραφίες | οι λόφοι

φωτογραφίες | ενότητα β

σήραγγα καταφυγίου 1

είσοδος στο καταφύγιο του αρδηττού μέσα από το βράχο

τάφοι 3ου-4ου αιώνα μ.χ. στις υπώρειες του αρδηττού³

σήραγγα προς φρέαρ αερισμού_χούφης σκυροδετημένα τοιχώματα 1

σήραγγα καταφυγίου 1

διάφορα θράυσματα στις υπώρειες του αρδηττού

φρέαρ αερισμού στο καταφύγιο

κέντρο θύλακα Σοηόγγα Σοηόγγα

είσοδος στο καταφύγιο του αρδηττού [ορατό κτίσμα]

ενδεικτική βιβλιογραφία

Κουλούρη Χ., Αθλητισμός και όψεις της αστικής κοινωνικότητας: Γυμναστική και αθλητικά σωματεία 1870-1922, Κέντρο νεοελληνικών ερευνών Ε.Ι.Ε, Αθήνα 1997

Κυρίμης Κ., Τα καταφύγια της Αττικής : Μια περιήγηση στη μυστική, υπόγεια Αττική, έκδοση του ιδίου, Αθήνα, 2015

Παπανικολάου-Κρίστενσεν Α., Το παναθηναϊκό στάδιο: η ιστορία του μέσα στους αιώνες, Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία Ελλάδος, Αθήνα, 2003

Σκιαδάς Ε., Νεότερη ολυμπιακή ιστορία 1894-2004, Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή, Αθήνα 2004

Travlos J., Pictorial dictionary of ancient Athens, Thames and Hudson, London, 1971

Αθηναϊκά [περ.], τεύχος 45/1970, Το πράσινο των Αθηνών και οι αναδαδώσεις κατά τον 19ο αιώνα

Το Βήμα [εφ.], 28ης Μαρτίου 2010, Τα 7 μυστικά του Παναθηναϊκού Σταδίου

Πηγές εικόνων

1. Κυρίμης Κ., Τα καταφύγια της Αττικής : Μια περιήγηση στη μυστική, υπόγεια Αττική, έκδοση του ιδίου, Αθήνα, 2015

2. Παπανικολάου-Κρίστενσεν Α., Το παναθηναϊκό στάδιο: η ιστορία του μέσα στους αιώνες, Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία Ελλάδος, Αθήνα, 2003

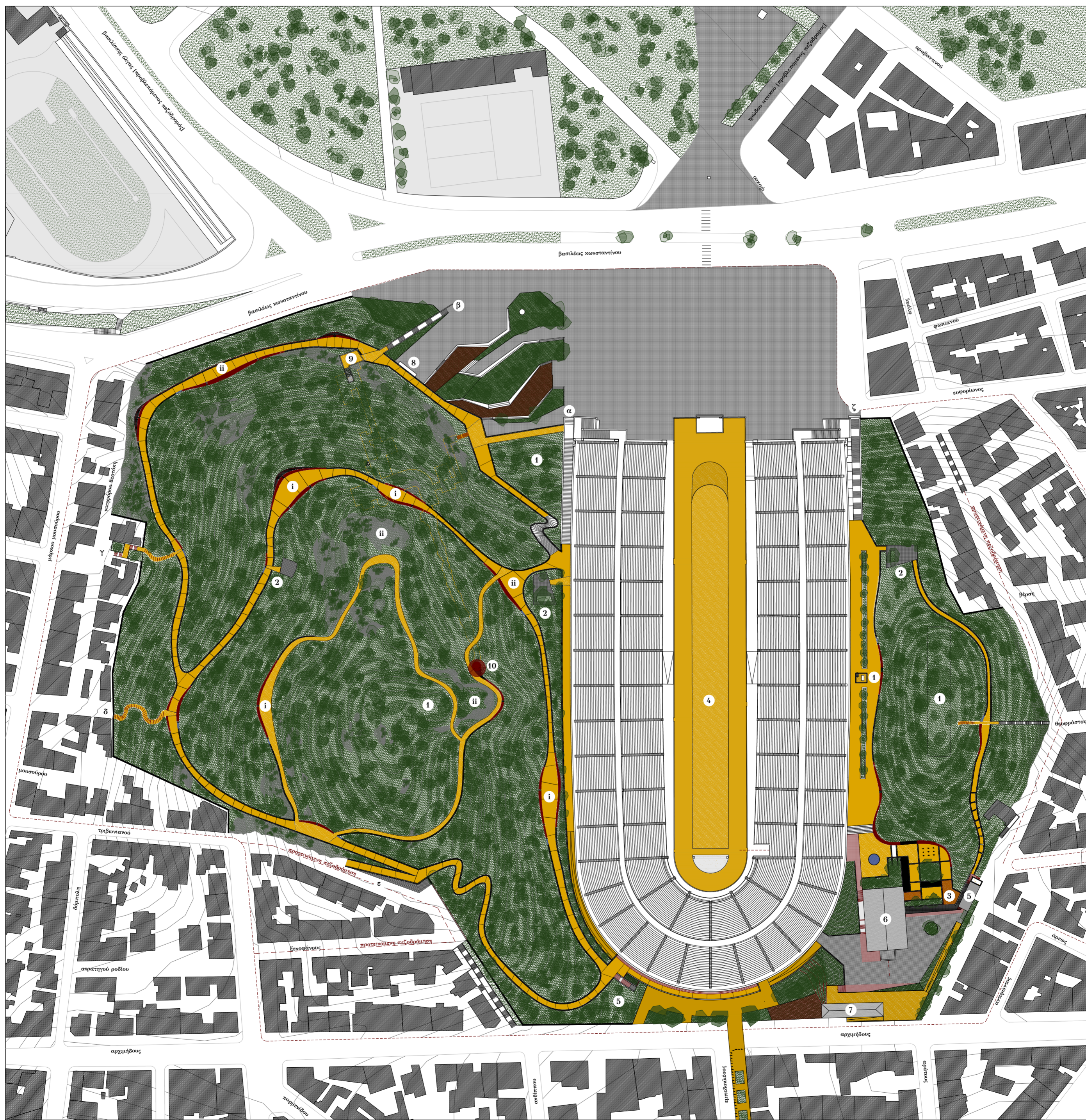
3. Το Βήμα [εφ.], 28ης Μαρτίου 2010, Τα 7 μυστικά του Παναθηναϊκού Σταδίου

2 | γενικό σχέδιο

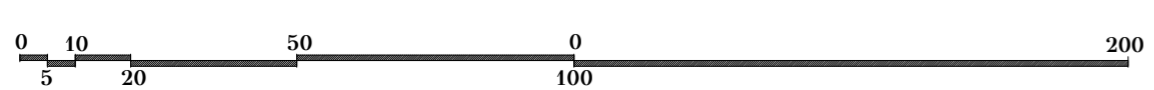
Αρχικά, προτείνονται δύο πεζοδρομήσεις στην οδό κλειτομάχου και σε τμήμα της οδού άγρας καθώς οι συγκεκριμένες οδοί πρακτικά λειτουργούν ως χώροι στάθμευσης αφού δεν προσφέρουν διαμπερότητα στην κίνηση των οχημάτων.

Η πρόσβαση στο λόφο του αρδηττού γίνεται από δυο σημεία στο πεζόδρομο της νικηφόρου θεοτόκη, από την πλατεία του σταδίου με την ενεργοποίηση της ήδη σχεδιασμένης σκάλας και την δημιουργία μίας ακόμη «Νομιμοποιείται», επιπλέον, η πρόσβαση στην αρδηττό από την οδό κλειτομάχου. Στο λόφο της άγρας η πρόσβαση γίνεται πάλι από την πλατεία του σταδίου με την ενεργοποίηση της υπάρχουσας σκάλας, τη δημιουργία μίας ακόμη με σκάλισμα στο βραχο ως συνέχεια του άξονα της οδού θεωφράστου και μέσω του συγκροτήματος γυμναστηρίων αποδυτηρίων στο οποίο αναφέρεται παρακάτω η ενότητα α. Επιπλέον, διευρύνεται το άνοιγμα του πεδίου επί της οδού αρχιμήδους, ενισχύοντας τον άξονα της οδού εμπροδοκλέους και συνδέοντας το με την ζωντανή πλατεία βαρνάβα. Από αυτό το σημείο γίνεται άμεση πρόσβαση στο λόφο του αρδηττού και την υποβαθμισμένη πλατεία επί της οδού. Τέλος, η στοά του σταδίου που μέχρι πρότινος κατέληγε εσωτερικά του κτηρίου που η αρχική του χρήση ήταν αποδυτήρια και η τωρινή εκθεσιακός χώρος και γραφεία της ολυμπιακής επιτροπής, αποκτά διαμπερότητα συνδέοντας άμεσα την πλατεία του σταδίου με αυτή της οδού αρχιμήδους.

Στους λόφους του αρδηττού και τις άγρας σχεδιάζονται μονοπατια περιπάτου που μπορούν λειτουργήσουν και ως τρεξιματικές διαδρομές, σημεία ξεκούρασης και αγναντέματος, πυρήνες υπαίθριας γυμναστικής [τρία διασπαρτα σημεία ομαδικών προγραμμάτων και μία περιοχής υπαίθριων οργάνων στο δώμα του συγκροτήματος γυμναστηρίου-αποδυτηρίων]. Δημιουργούνται δύο ενότητες, μία που αφορά κυρίως σε αθλητικές δραστηριότητες [κλειστό γυμναστήριο, αποδυτήρια κλειστά και υπαίθρια] που περιλαμβάνει την πλατεία επί της αρχιμήδους και μία που αφορά κυρίως πολιτιστικές δραστηριότητες με εκθεσιακό χώρο σε σχέση με το στάδιο, το καταφύγιο του αρδηττού και χώρο φιλοξενίας ομάδων προφορικής ιστορίας σε άμεση σχέση με την πλατεία του σταδίου. Δημιουργείται ένας πύργος παρατηρητήριο από όπου δίνεται η δυνατότητα πανοραμικής θέασης. Ο χώρος του σταδίου ανοίγεται φιλοξενώντας αθλητικές δραστηριότητες στην περιοχή του στίβου.

α ζ	σημεία εισόδου	4	χώρος τρεξιματος		κίνηση πεζών περίξ λόφου /		ορατό τμήμα επίκωσης ναού τυχής		κρήνη
i ii	σημεία κατόπτεισης αθήνας	5	ημιυπαίθρια αποδυτήρια		πέρασμα από τη στοά του σταδίου		μονοπάτι από stabilizer		καθιστικό
	i [στηνή κατασκευή θέσης 150']	6	γυμναστήριο αποδυτήρια		ίχνος καταφυγίου αρδηττού		μονοπάτι με σταθεροποιημένο χαλί		βαθμίδες με χαλί
	ii [ελευθερή θέση 150']	7	κυλικείο		περιφραγή πέτρινος τοίχος		ρείθρο μονοπατιού από υδατοδιαπερατό σκυρόδεμα		κιγκλιδομα
1	σημεία ιστορικού ενδιαφέροντος	8	εκθεσιακός χώρος σταδίου		βραχώδη τμήματα λόφου		αριός μονοπατιού stabilizer		μεταλλική σκάρα
2	χώροι υπαίθριας γυμναστικής [ομαδικά προγράμματα]	9	καταφύγιο αρδηττού κτήριο προφορικής ιστορίας				[υδατοδιαπερατό σκυρόδεμα 5 εκ.]		
3	υπαίθριο γυμναστήριο	10	πύργος πανοραμικής θέασης						

Στους λόφους δημιουργούνται μονοπάτια με δύο υλικότητες, χαλίκι και stabilizer. Η χάραξη των μονοπατιών προέκυψε από ήδη υπάρχουσες διαδρομές, σχεδιασμένες ή απλά πατημένες, λαμβάνοντας υποψιν σημεία θέασης και σημεία που επιλέγονται για συνάντηση και ξεκούραση στα οποία σημεία εμφανίζονται διαπλάτυνσεις . Στα όρια του μονοπατιού διαμορφώνεται ρείθρο από υδατοδιαπερατό σκυρόδεμα που σε σημεία αναστηλώνεται για να δημιουργήσει βρύσες και καθιστικά. Το κενό που δημιουργείται πληρώνεται με συρματοκιβώτια με πέτρες. Στις κρήνες προβλέπεται και δοχείο για τα κατοικίδια. Οι διαμορφώσεις αυτές εμφανίζουν εγχοπές ώστε να διαχέουν την κίνηση σε όλα τα σημεία των λόφων. Σε τρία σημεία όπου σχηματίζονται φυσικά πλατώματα -δύο πιο εσωτερικά και ένα πιο έκθετο στις κινήσεις- διαμορφώνεται επίπεδο δάπεδο με μεταλλικό σκελετό και πλάκες υδατοδιαπερατού σκυροδέματος για υπαίθρια γυμναστική.

οι λόφοι

1. χρήσεις-δραστηριότητες

[αρδηττός]
_περίπατος
_τρέξιμο

[λόφος άγρας]
_ομαδικά προγράμματα
γυμναστικής
_ χρήση όργάνων γυμναστικής

_βόλτα με κατοικίδιο
_αγνάντεμα
_συνάντηση
_ξεκούραση

2. προσβάσεις

[αρδηττός]
_πεζόδρομος νικηφόρου θεοτόκη (2)
_υφιστάμενες σκάλες σταδίου
[πλατεία σταδίου]
_οδός κλειτομάχου
_οδός αρχιμήδους
[άξονας εμπεδοκλέους]

[λόφος άγρας]
_οδός άγρας
[άξονας θεοφράστου και μέσω νεου συγκροτήματος]
_ υφιστάμενες σκάλες σταδίου
[πλατεία σταδίου]
_πλατεία επί οδού αρχιμήδους

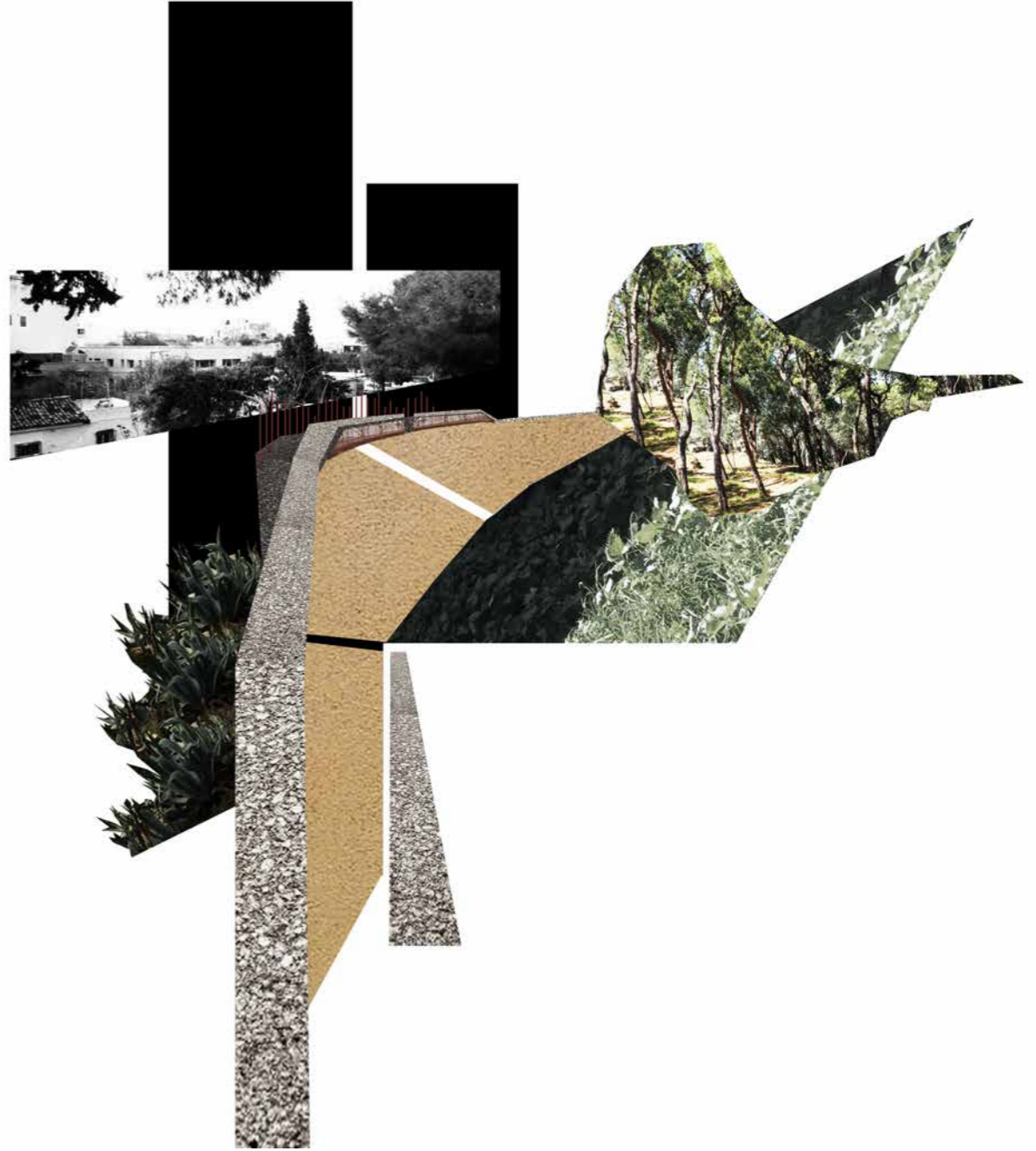
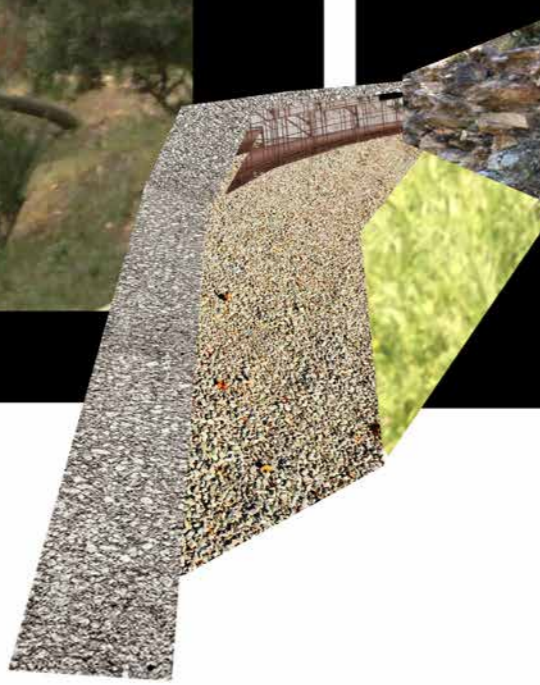
3. χαρακτηριστικά

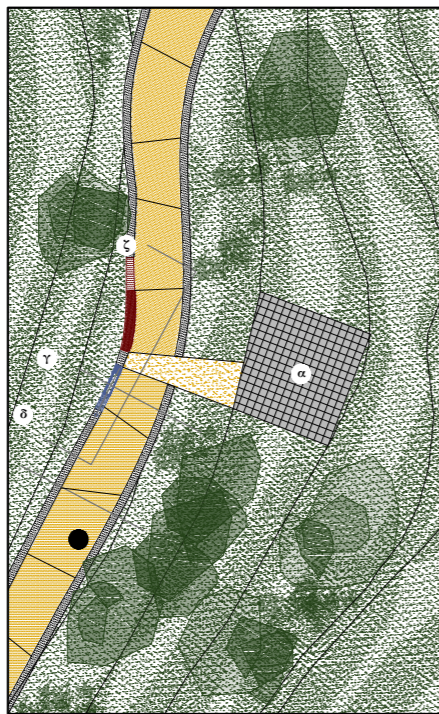
_κάτοικοι και επισκέπτες
[ανάλογα το σκοπό]
_πυρήνες ξεκούρασης και συνάντησης
[σε σημεία συσχέτιση με θεάσεις]
_αθλητικές δραστηριότητες
_αναψυχή

καθιστικό

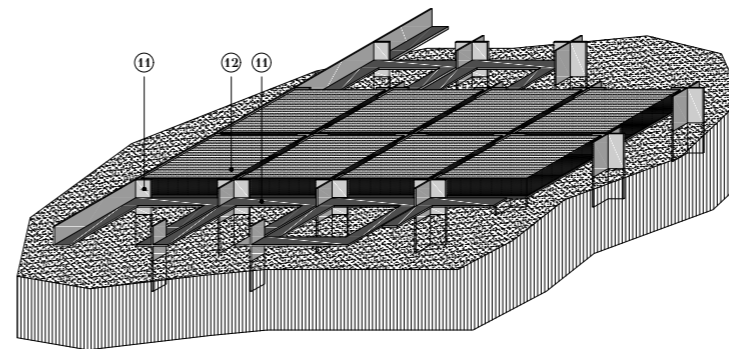
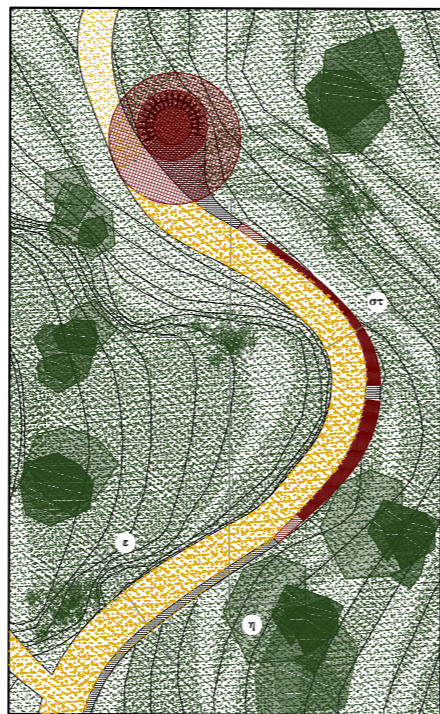

ΣΙΔΕΡΑ ΓΥΦΟΥ ΑΠΟΡΡΙΠΤΙΚΟ

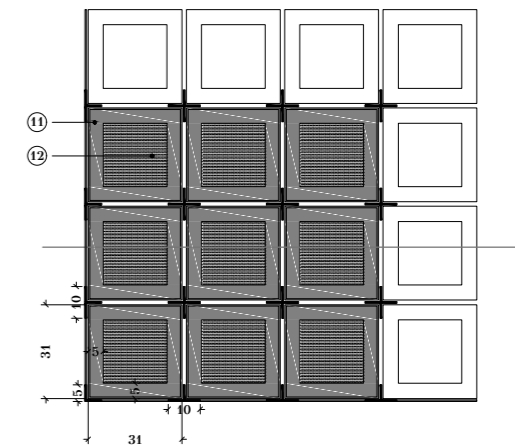

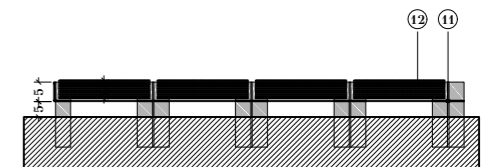
ενδεικτικά σημεία

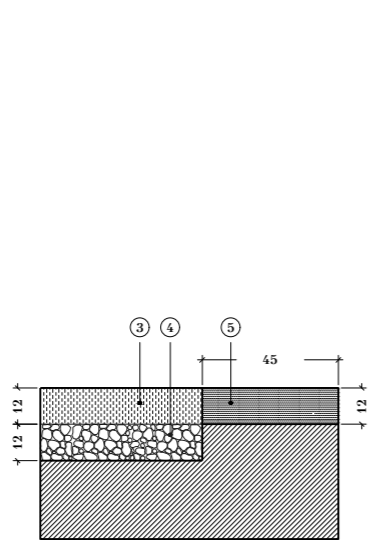
κατασκευή α

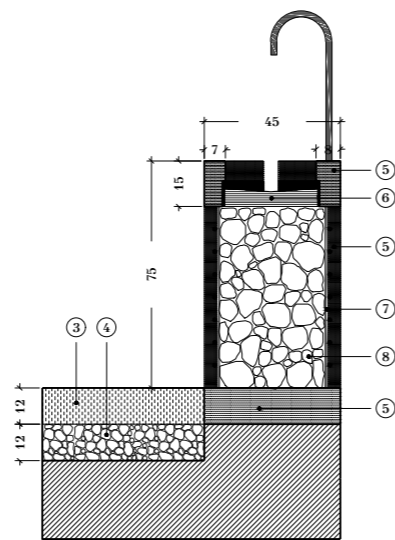
άνοψη

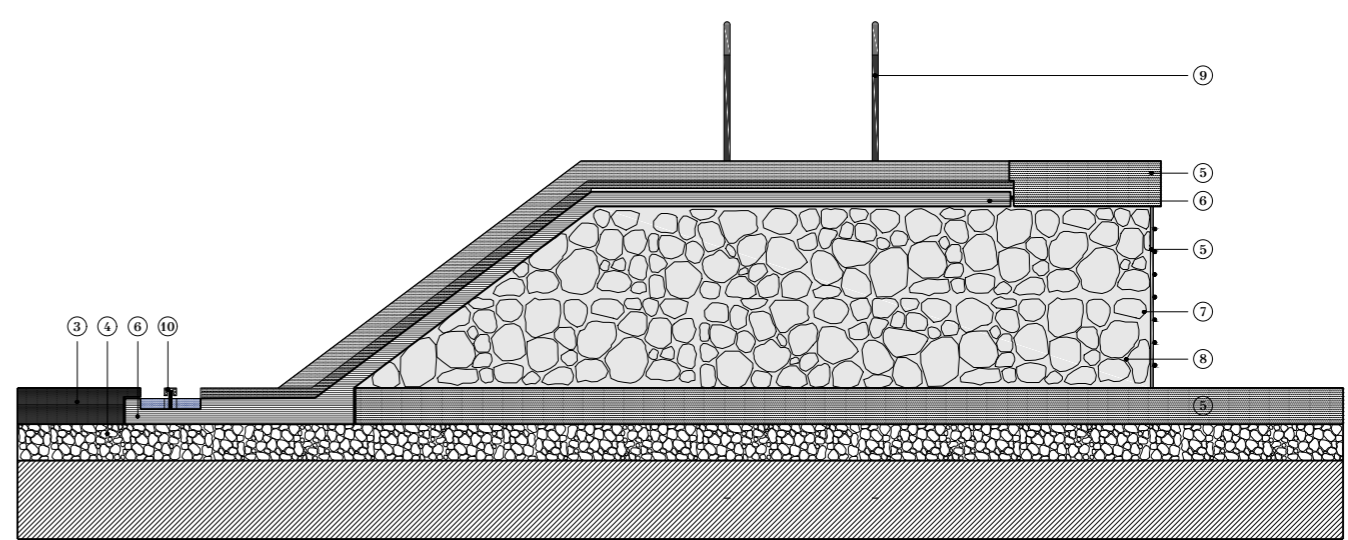
τομή

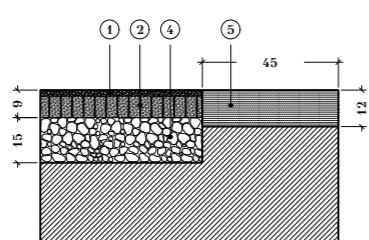
τομή β

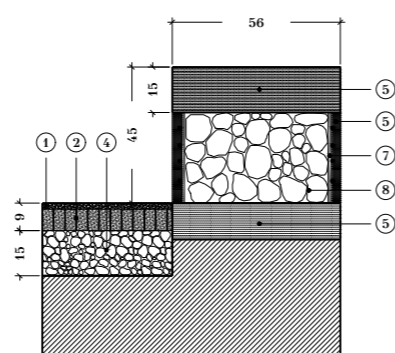
τομή γ

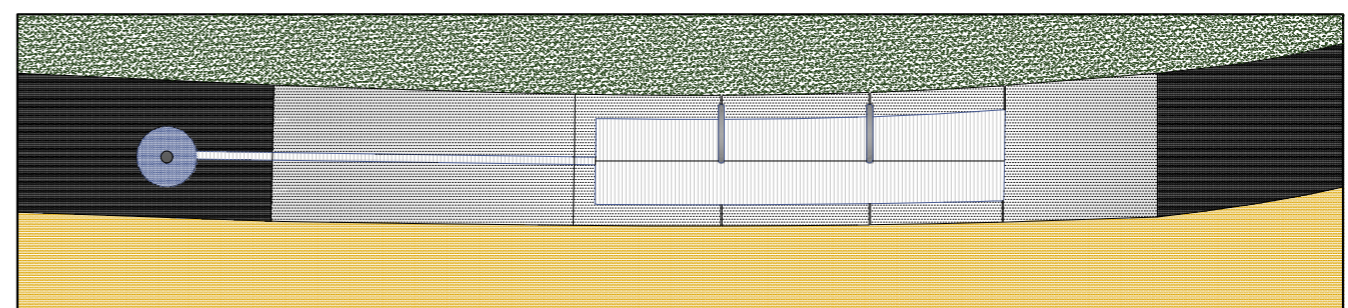
τομή δ

τομή ε

τομή στ

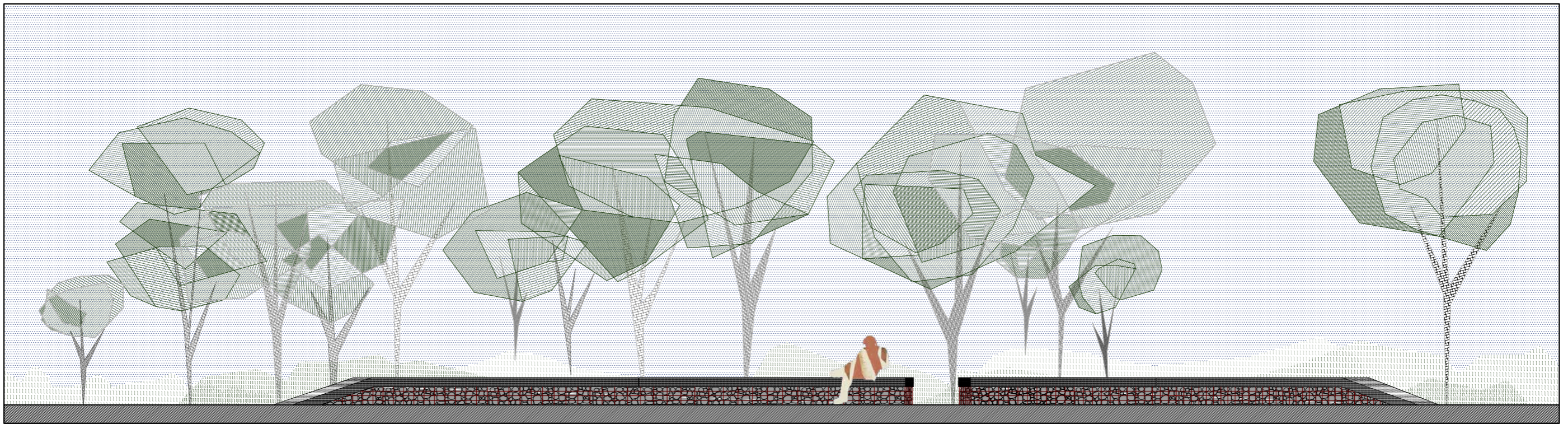

κάτοψη κρήνης

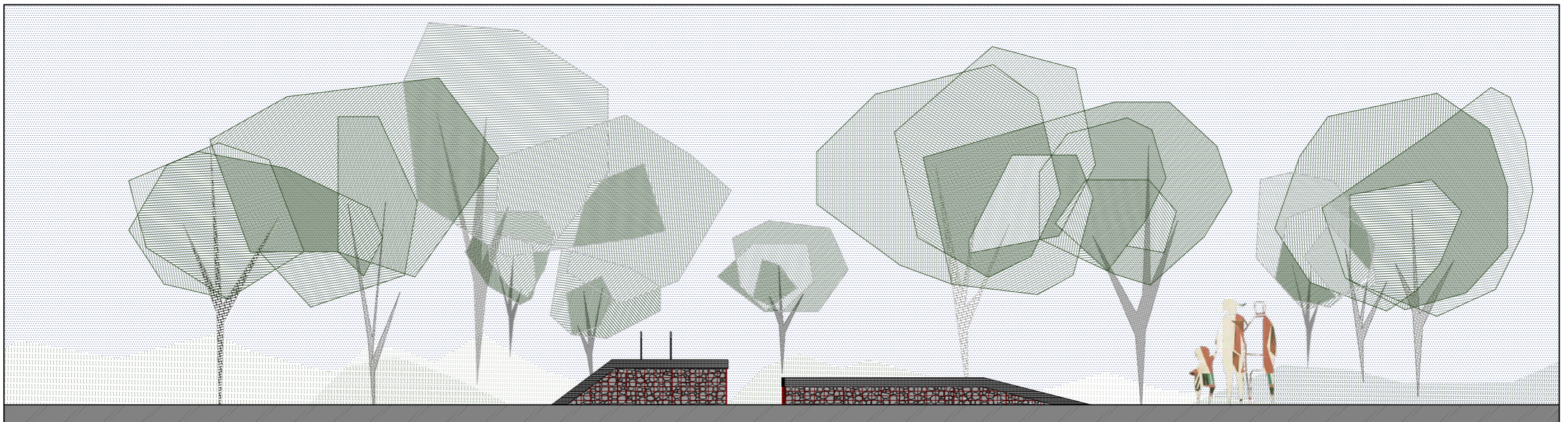
- 1 χαλίκι
- 2 γεωκυψέλες [ύψος 70 χιλ.]
- 3 stabilazer
- 4 κροκάλες 3α

- 5 υδατοδιαπερατό σκυρόδεμα
- 6 ελαφρώς οπλισμένο σκυρόδεμα [ανεπίστροφο]
- 7 συρματοκιβώτιο με πέτρες
- 8 οξειδωμένες μεταλλικές διατομές [φ 10]

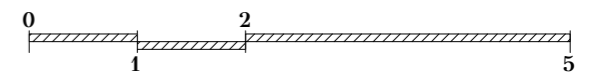
- 9 κάνουλα από ορείχαλκο
- 10 σύστημα υπεργείλισης
- 11 οξειδωμένη λάμα [πλάτος 5 χιλ.]
- 12 πλακες από υδατοδιαπερατό σκυρόδεμα [300x300x55 χιλ.]

όψη ζ

όψη η

Η ενότητα αυτή περιλαμβάνει την περιοχή από την πλευρά του μετς. Πυρήνας αυτής της ενότητας αποτελεί η πλατεία. Γύρω από αυτή αναπτύσσονται ένα κυλικείο σε υπάρχον κτήριο που αναφέρεται ως μουσείο στίβου αλλά δεν είναι ανοιχτό στο κοινό και ένα συγκρότημα κλειστού γυμναστηρίου-αποδυτηρίων-λουτρικών εγκαταστάσεων, που εξυπηρετεί κυρίως την υπαίθρια γυμναστική παρέχοντας όμως και κάποιες κλειστές αίθουσες. Η προσβαση στον πυρήνα γίνεται καταρχάς από την οδό αγρας μέσω ημιπαίθριου κτίσματος, από την οδό αρχιμήδους, από ραμπα που διαδοχικά οδηγεί στο επίπεδο του κυλικείου και κατόπιν στο επίπεδο της πλατείας κατά δεύτερον από το ανοίγμα στο πίσω μέρος του πετάλου όπου υπάρχουν δύο δυνατότητες: είτε με σκάλες στο κυλικείο και μετά στην πλατεία είτε μέσω της υπάρχουσας στοάς στο πίσω μέρος του πετάλου που ανοίγεται στις στενές πλευρές και οδηγεί με ράμπα στο επίπεδο της πλατείας. Από αυτό μάλιστα το σημείο δίνεται και η επιλογή πάλι μέσω της στοάς η ανάβαση σε μονοπάτι του αρδηττού περιμετρικά του σταδίου. Από την πλατεία προκύπτουν δύο ακόμα δυνατότητες κίνησης: μέσω της στοάς προς το επίπεδο του χώρου τρεξίματος στο στίβο του σταδίου και με τη σκάλα δίπλα στο υπάρχον κτήριο προς το λόφο της άγρας και το δώμα που διατίθεται για υπαίθρια γυμναστική. Από το επίπεδο της πλατείας επιτυγχάνεται, ακόμη, η πρόσβαση στο συγκρότημα του κλειστού γυμναστηρίου και αποδυτηρίων. Το εν λόγω συγκρότημα αποτελείται από το υπάρχον κτήριο πρώην αποδυτηρίων, νυν εκθεσιακού χώρου-γραφείων στο οποίο ερχεται και ακουμπα το νεό υπόσκαφο κτήριο αποδυτηρίων-λουτρών. Οι λουτρικές εγκαταστάσεις ακολουθούν μια κυκλική πορεία σε συνάρτηση με τα αποδυτήρια περιλαμβάνοντας χώρο ατμόλουτρου, υδρομασάζ και ξεκούρασης. Οι δυνατότητες είναι να κατευθυνθεί κανείς είτε από τα ντουζ κατευθείαν στο χώρο ξεκούρασης ή από τα ντουζ στο χαμάμ μετά στο χώρο του υδρομασάζ και τέλος στο χώρο ξεκούρασης. Επιστρέφοντας στην υποδοχή μπορεί κανείς να κατευθυνθεί εσωτερικά είτε προς τα κάτω στη στοά και το στάδιο είτε προς τα δύο επίπεδα που υπάρχουν αίθουσες γυμναστικής. Εξωτερικά γίνεται και η πρόσβαση στο επίπεδο του δώματος. Εντός του συγκροτήματος υπάρχουν γραφεία γυμναστών σε δύο διαφορετικά επίπεδα, ένα με εξωτερική πρόσβαση και ένα αλληλένδετο με τις χρήσεις του κλειστού γυμναστηρίου και του δώματος. Με εξωτερική πρόσβαση λειτουργεί και ιατρείο. Εκτός των ωρών λειτουργίας ή από επιλογή διατίθενται και υπαίθρια αποδυτήρια και χώροι υγιεινής, ένα σε άμεση σχέση με το λόφο του αρδηττού και ένα με το λόφο της άγρας. Σε δύο σημεία υπάρχουν και αποθηκευτικοί χώροι όπου διατίθενται όργανα γυμναστικής [ένα στο επίπεδο του δώματος εντός του πύργου και ένα στο επίπεδο της στοάς]. Στο επίπεδο της οδού αγρας μέσα στο πύργο υπάρχει θυρωρείο.

Τα υλικά που χρησιμοποιούνται στους χώρους των αποδυτηρίων και των λουτρών είναι κυρίως ανεπίχριστο σανιδωτό σκυρόδεμα με πληρώσεις από τούβλα στα τμήματα των αποδυτηρίων που γειτνιάζουν με τα αίθρια. Η κατασκευή του κτίσματος επί της οδού αγρας αποτελείται από έναν πέτρινο τοίχο, από μεταλλικό σκελετό που διαμορφώνει το στέγαστρο και τα επίπεδα και ένα πύργο από τούβλο.

1. χρήσεις-δραστηριότητες

_συγκρότημα γυμναστηρίου και αποδυτηρίων

υποδοχή 170 τμ.
αίθουσες γυμναστικής 360 τμ.
γραφεία γυμναστών 62 τμ.
ιατρείο 20 τμ.
αποδυτήρια 264 τμ.
χώρος ατμόλουτρου 59 τμ.
χώρος υδρομασάζ 20 τμ.
χώρος ξεκούρασης 54 τμ.

_χώρος υπαίθριας γυμναστικής

760 τμ. στο δώμα του συγκροτήματος

_αποδυτήρια υπαίθρια

2 καμπίνες και 1 WC [λόφος άγρας]
6 καμπίνες και 6 WC [λόφος αρδηττού]

_κυλικείο

114 τμ. με επιπλέον υπαίθρια τραπεζοκαθίσματα

_πλατεία

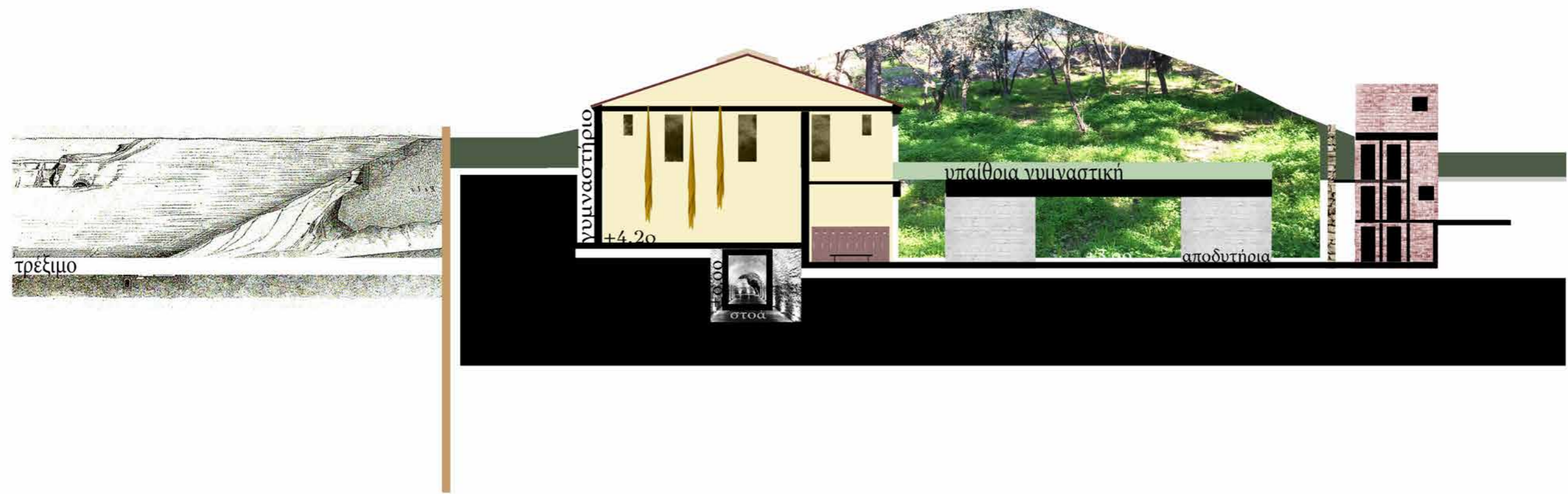
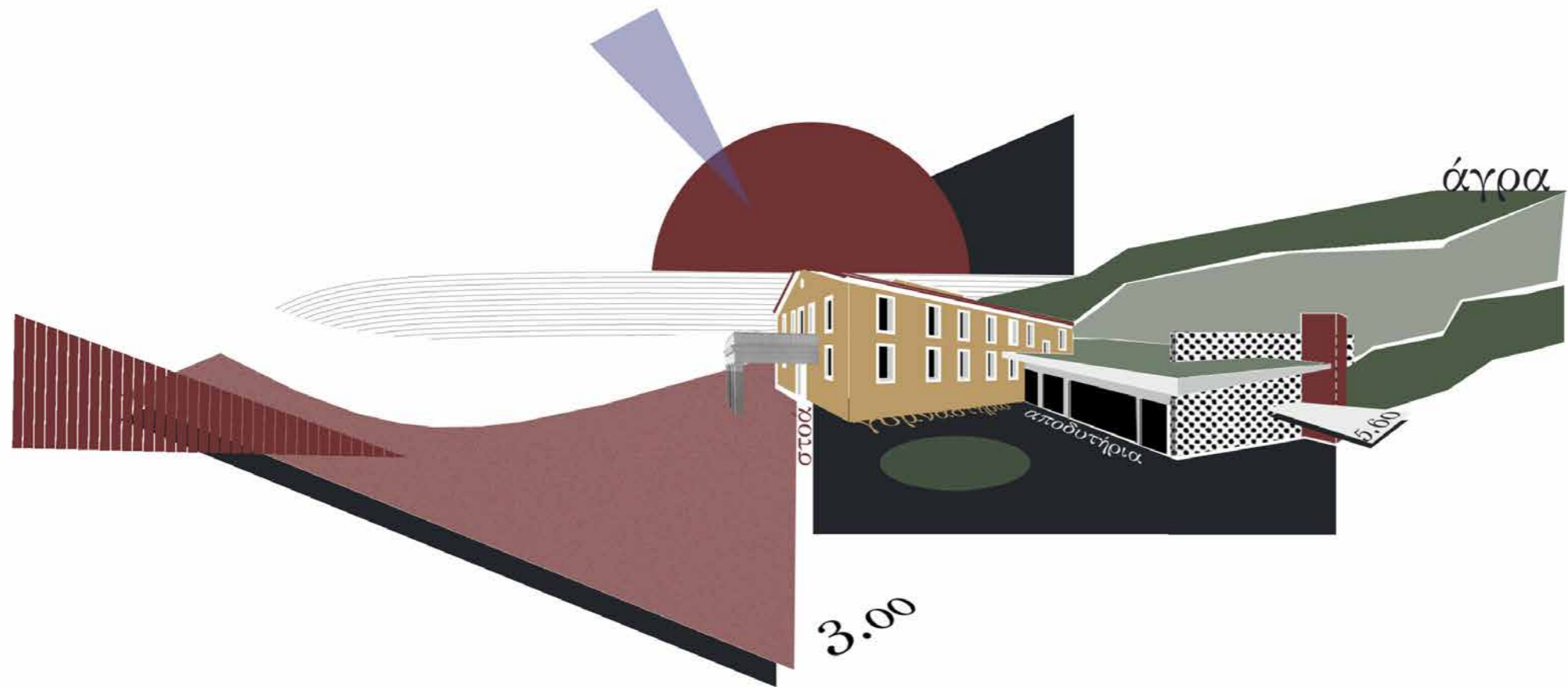
2. προσβάσεις

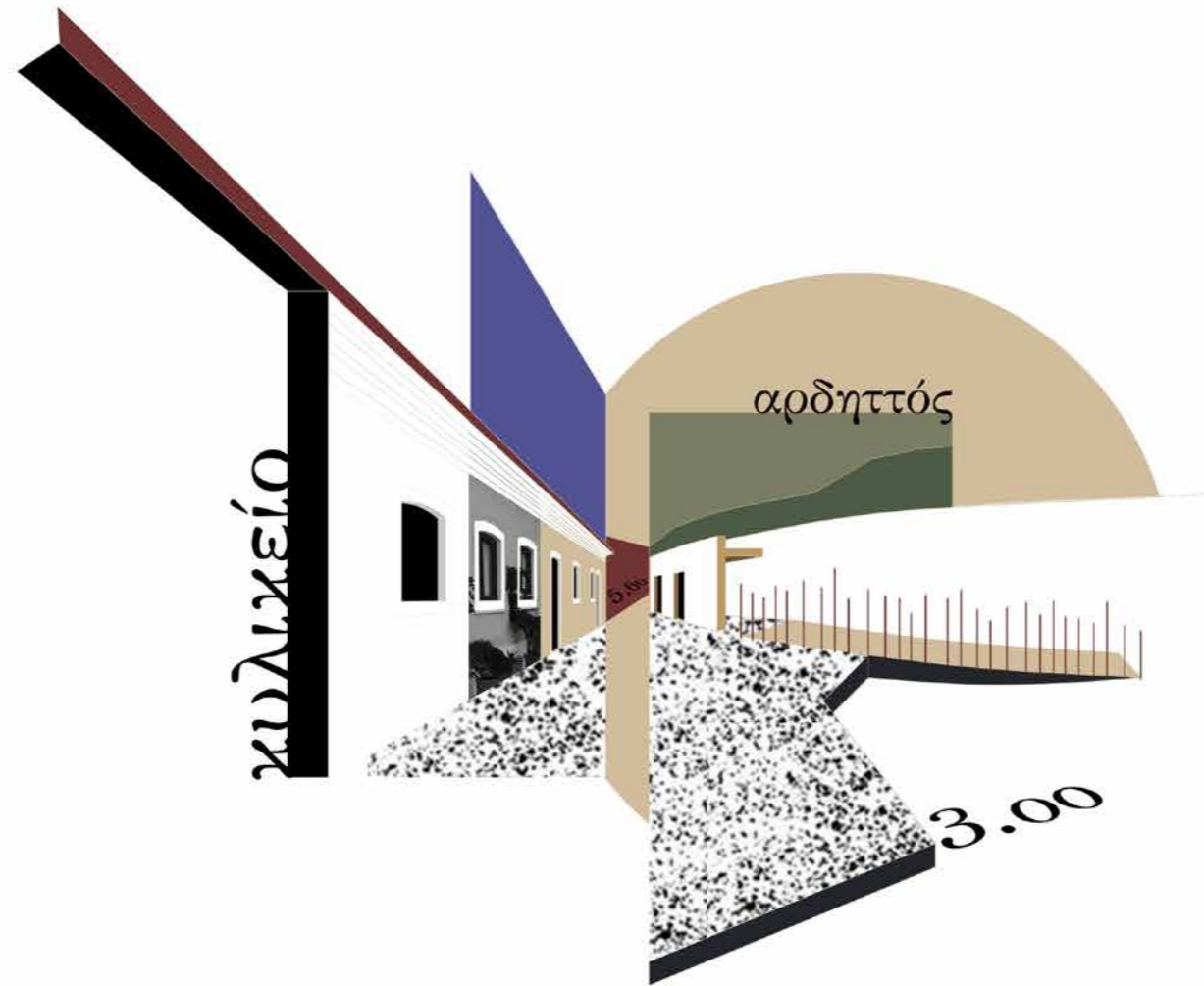
_οδός αγρας
_οδός αρχιμήδους
_στοά σταδίου

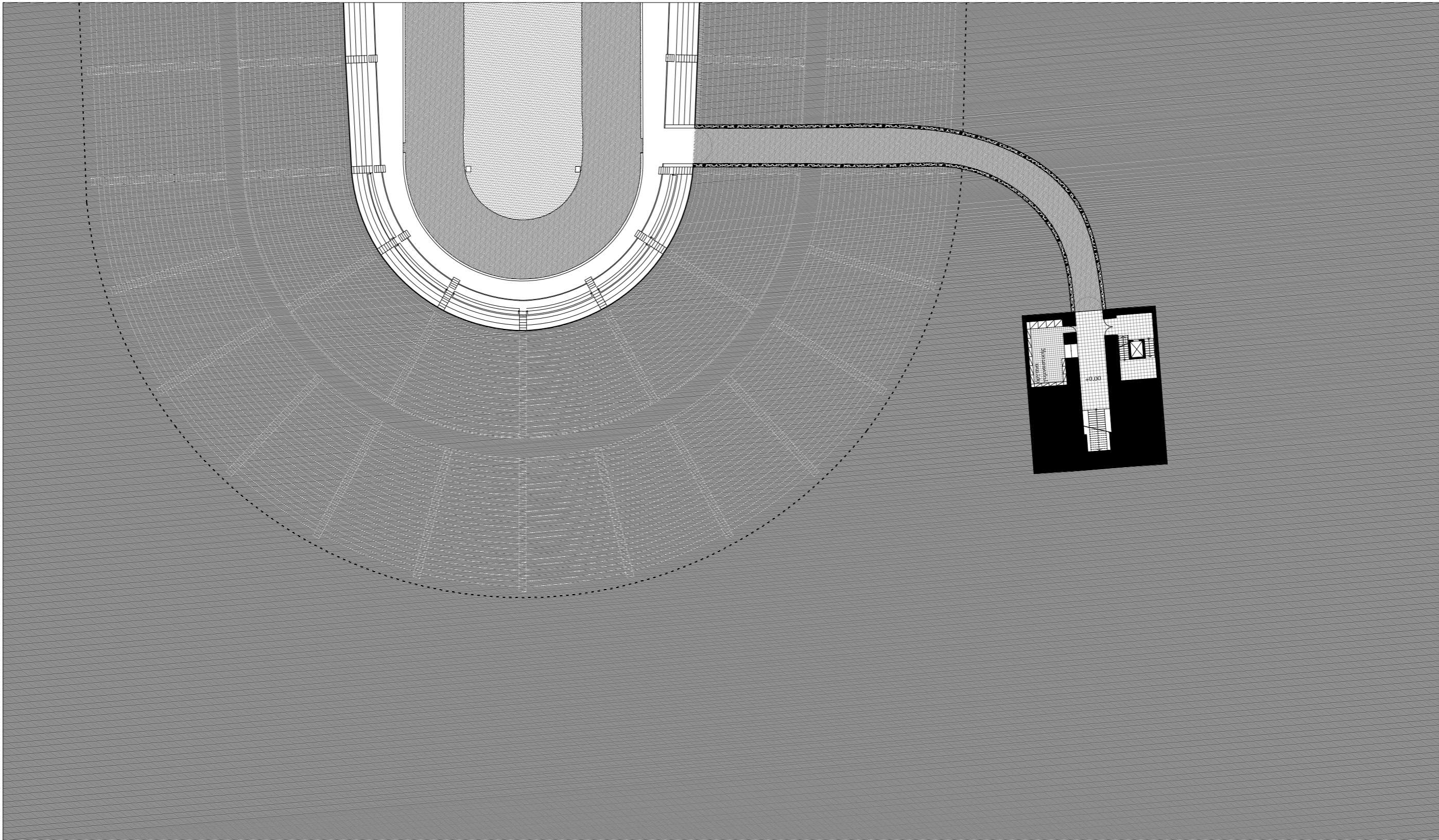
3. χαρακτηριστικά

_τοπικός χαρακτήρας
[κάτοικοι > επισκέπτες]
_οργανωμένες και αυθόρμητες αθλητικές δραστηριότητες
_αναψυχή

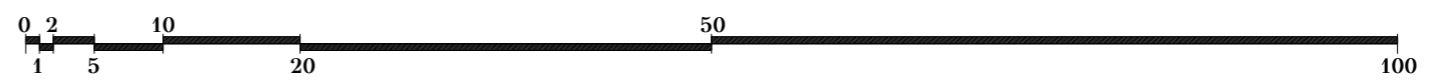
ενότητα α

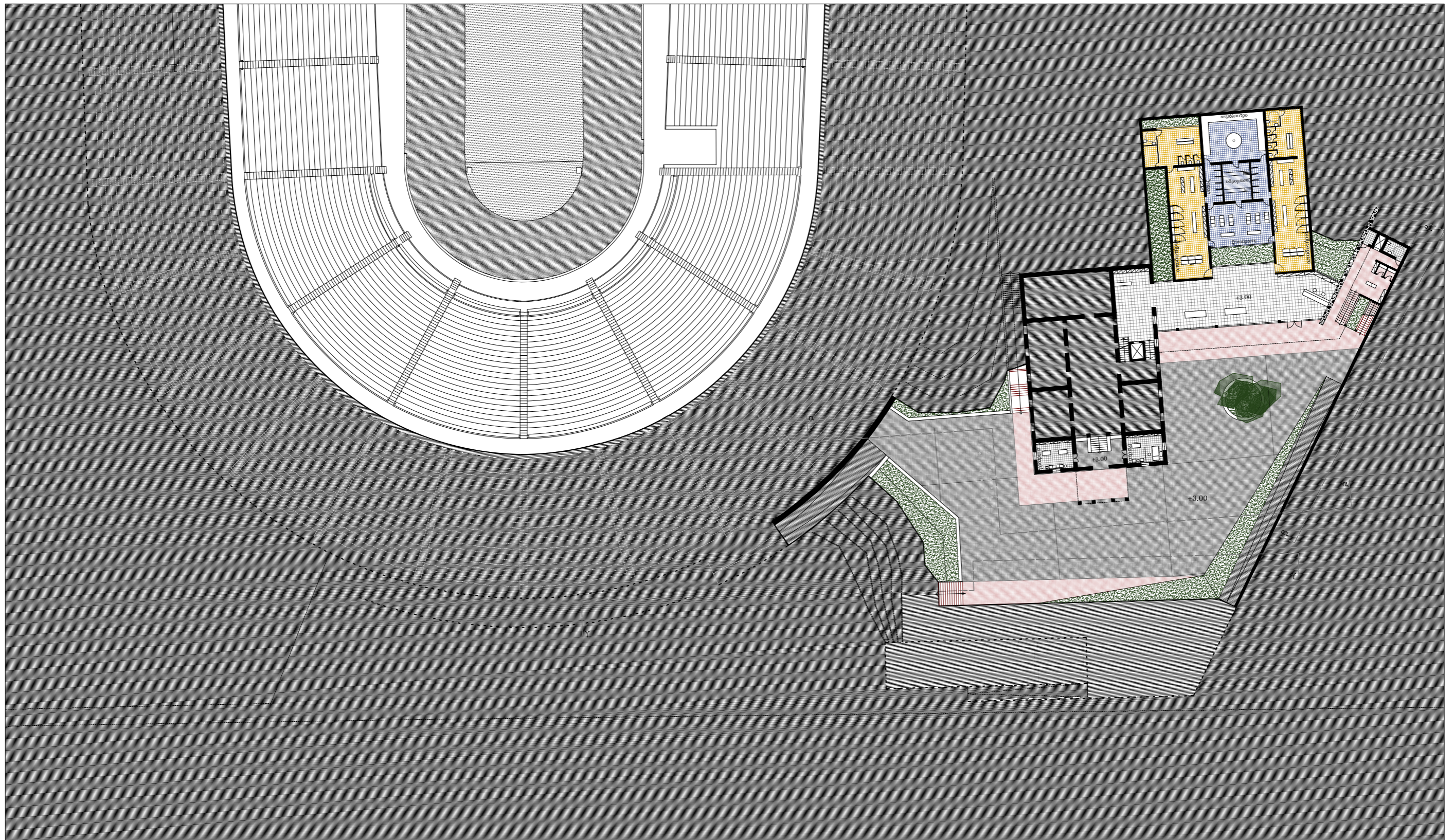

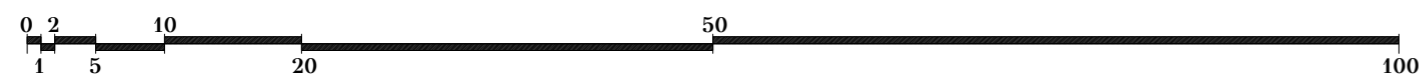

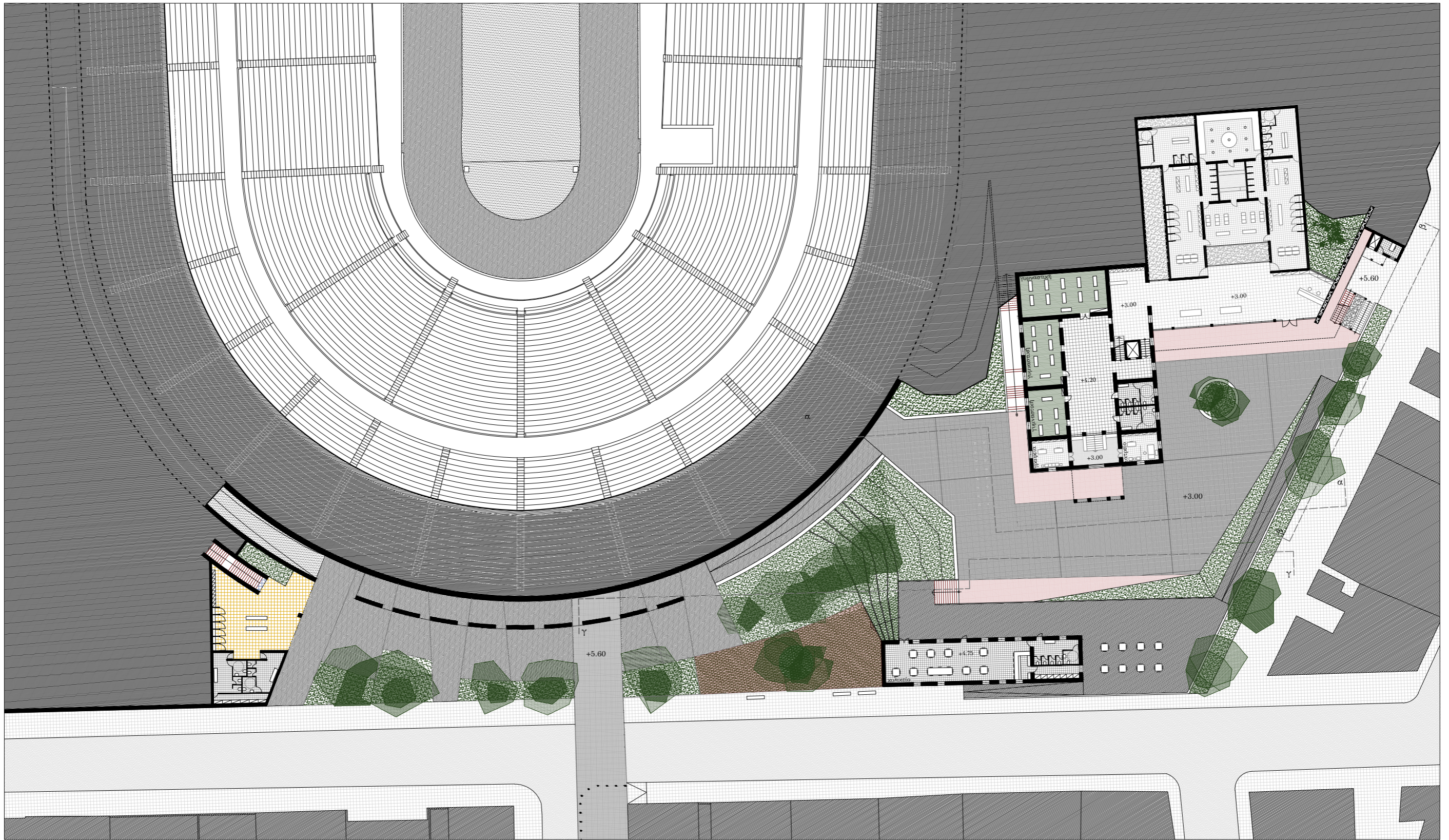
κάτοψη ±0.00

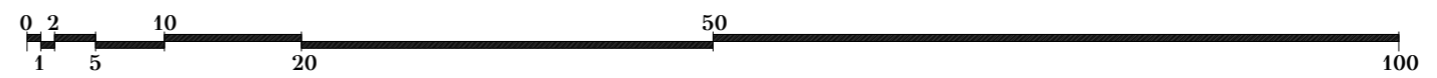

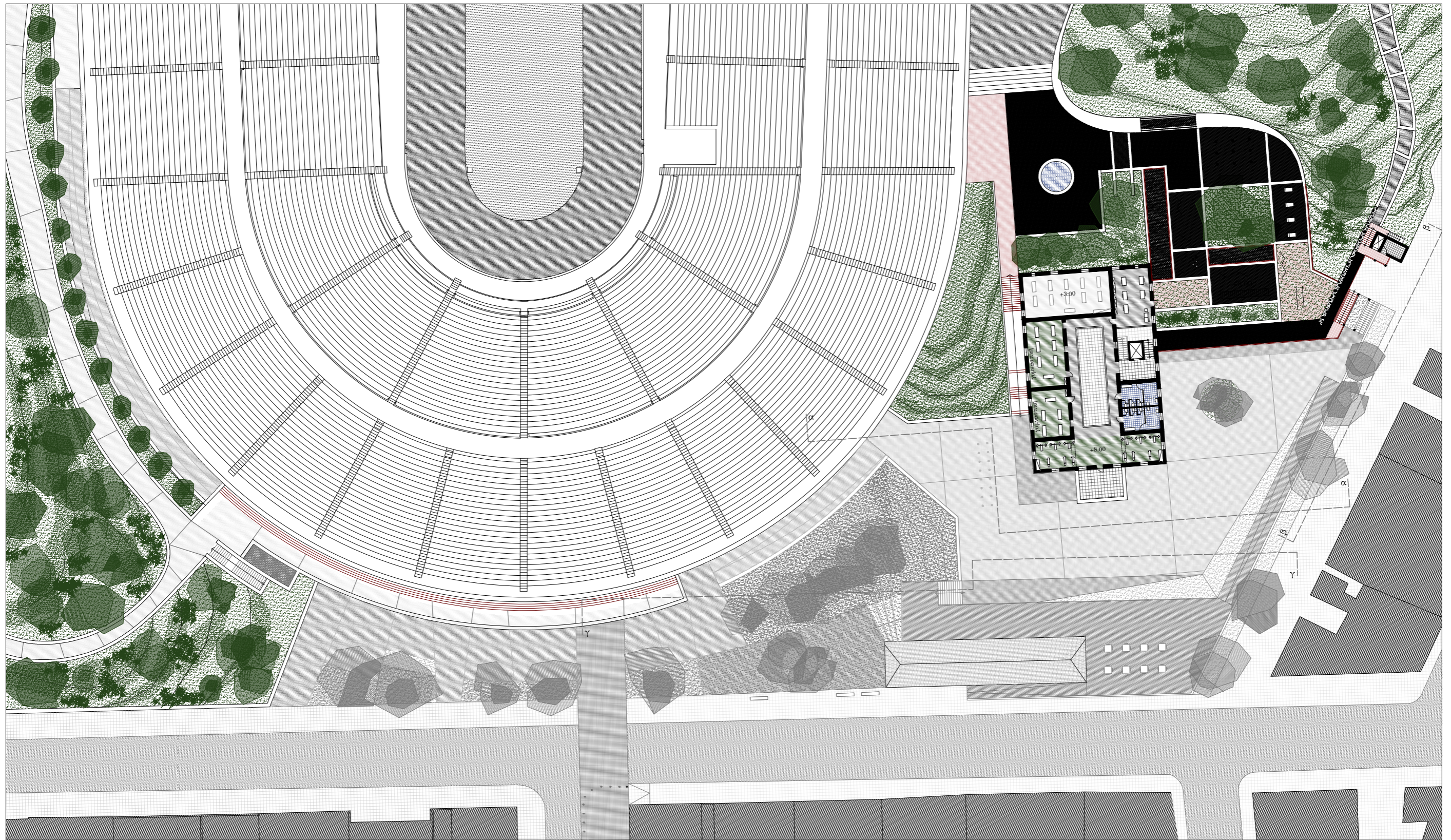
κάτοψη +3.00

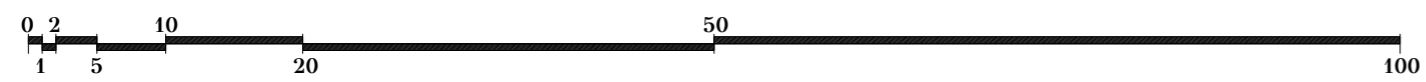

κάτοψη +5.60

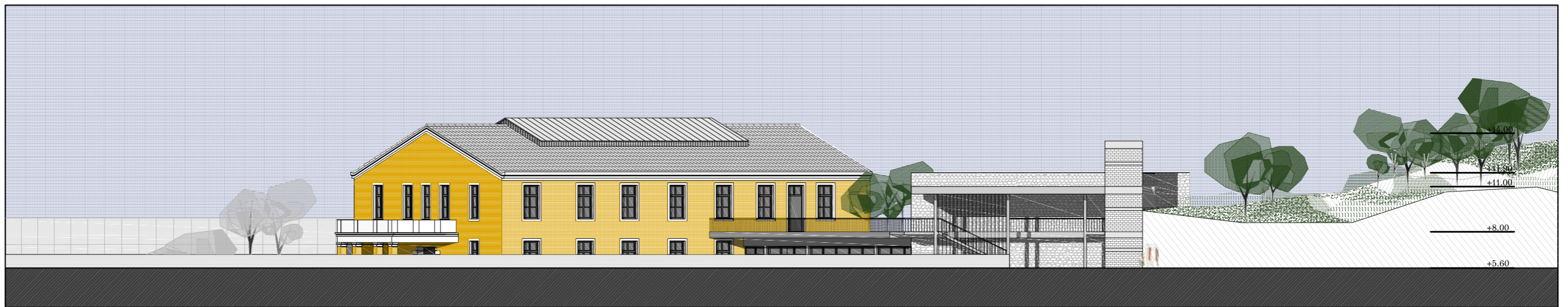

κάτοψη +8.00

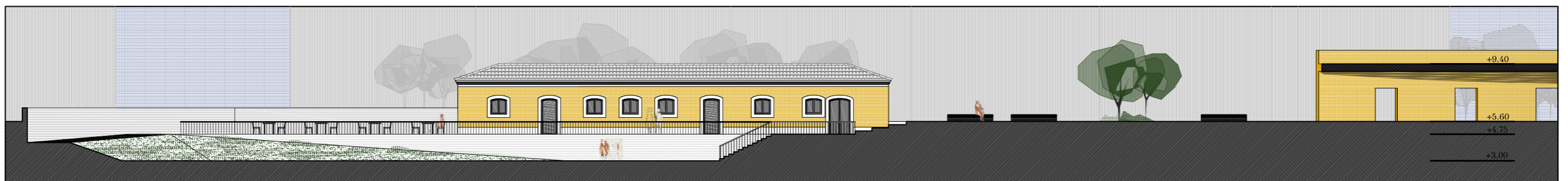

τομή α_α

τομή β_β

τομή γ_γ

Σε αυτή την ενότητα εντοπίζονται κυρίως πολιτιστικές δραστηριότητες. Από το επίπεδο της πλατείας ξεκινούν αναβαθμοί στους οποίους διαμορφώνονται καθιστικά και καταλήγουν στο επίπεδο +2.50 όπου γίνεται η διάτρηση του λόφου για την αποκάλυψη αρχαιολογικού χώρου νεκροταφείου. Είναι γνωστό πως στα έργα που πραγματοποιήθηκαν για τους ολυμπιακούς αγώνες του 2004 για τη δημιουργία χώρων υγιεινής βρέθηκαν τάφοι του 3ου-4ου αι μ.Χ. Δεν υπάρχουν ακριβείς πληροφορίες για το μέγεθος και το είδος των ευρημάτων επομένως η περιοχή οριοθετήθηκε προσεγγιστικά. Κάτω από το μονοπάτι που σε αυτό το μήκος αποκτά γωνίες προκειμένου να σηματοδοτήσει το κτίσμα αναπτύσσεται ο εκθεσιακός χώρος του σταδίου. Ο χώρος εξελίσσεται με μία ανοδική πορεία από το ±0.00 στο +2.50 όπου καταλήγει στο εσωτερικό του αρχαιολογικού χώρου. Σε δεύτερο επίπεδο πάνω από την υποδοχή υπάρχουν γραφεία. Η σκάλα από το επίπεδο ±0.00 καταλήγει στη μία είσοδο του αντιαεροπορικού καταφυγίου του αρδηττού.

Το καταφύγιο αυτό κατασκευάστηκε το 1937. Φημολογείται πως φιλοξένησε αρχαιολογικά ευρήματα το 1941 τα οποία και απομακρύνθηκαν πριν χρησιμοποιηθεί από τους Γερμανούς για αποθήκη πυρομαχικών. Ενδεχομένως, χρησιμοποιήθηκε και από τις αντιστασιακές δυνάμεις το 1944 που είχαν καταλάβει το λόφο και τον χρησιμοποιούσαν ως ορμητήριο.

Το υπάρχον κέλυφος χαρακτηρίζεται από τρεις μασκοσκελείς σήραγγες κατά κύριο λόγο θολωτές, δύο εξ' αυτών καταλήγουν σε εισόδους με πρόσβαση από το μονοπάτι [μία που έχει ήδη αναφερθεί και μία μέσα στο βράχο]. Το σημείο συνδεσης αυτών είναι ένας θάλαμος θολωτός ύψους 5 μέτρων. Η επέμβαση στο χώρο αυτό επιδιώκει την εκθεση του ίδιου του καταφυγίου ως ιστορικό υπόλειμμα με τον μεγάλο θάλαμο να φιλοξενεί και περιοδικές εκθέσεις. Στον υπάρχον κορμό δημιουργούνται δύο επιπλέον χώροι για την εξυπηρέτηση των αναγκών ομάδων προφορικής ιστορίας και αναγνωστήριο για κάποιον που επιθυμεί να έχει πρόσβαση επί τόπου σε μία βάση δεδομένων που σχετίζεται με την ιστορία και την τοπογραφία της περιοχής ή στο αρχείο των προφορικών ιστοριών. Η τρίτη σήραγγα, η οποία δεν είναι επενδυμένη με μπετόν αφήνοντας ορατό τον ίδιο το βράχο, οδηγεί σε ένα φρέαρ που καταλήγει στο επίπεδο του λόφου. Μεσα από αυτό αναδύεται ο πύργος πανοραμικής θέασης του λόφου. Είναι μία μεταλλική κατασκευή που επιδιώκει το δυνατόν περισσότερη διαφάνεια. Στο κεντρο υπάρχει θάλαμος ασανσερ και περιμετρικά κυκλική σκάλα που ανά τρία μέτρα εμφανίζει εκτόνωση σε μικρούς εξώστες. Στον πύργο-παρατηρητήριο υπάρχει δυνατότητα ανάβασης και από το επίπεδο του λόφου.

1. χρήσεις-δραστηριότητες

_εκθεσιακός χώρος σταδίου

500 τμ.

_αρχαιολογικά ευρήματα

τάφοι 3ου-4ου αι. μ.Χ

_πλατεία

_ καταφύγιο αρδηττού

εκθεσιακός χώρος 655 τμ.
φιλοξενία ομάδων προφορικής ιστορίας
[χώρος σεμιναρίων 42 τμ
χώρος εργασίας 58 τμ.]

χώρος επιτόπιας έρευνας με πρόσβαση σε βάση δεδομένων για την περιοχή 50 τμ.

_πύργος πανοραμικής θέασης

2. προσβάσεις

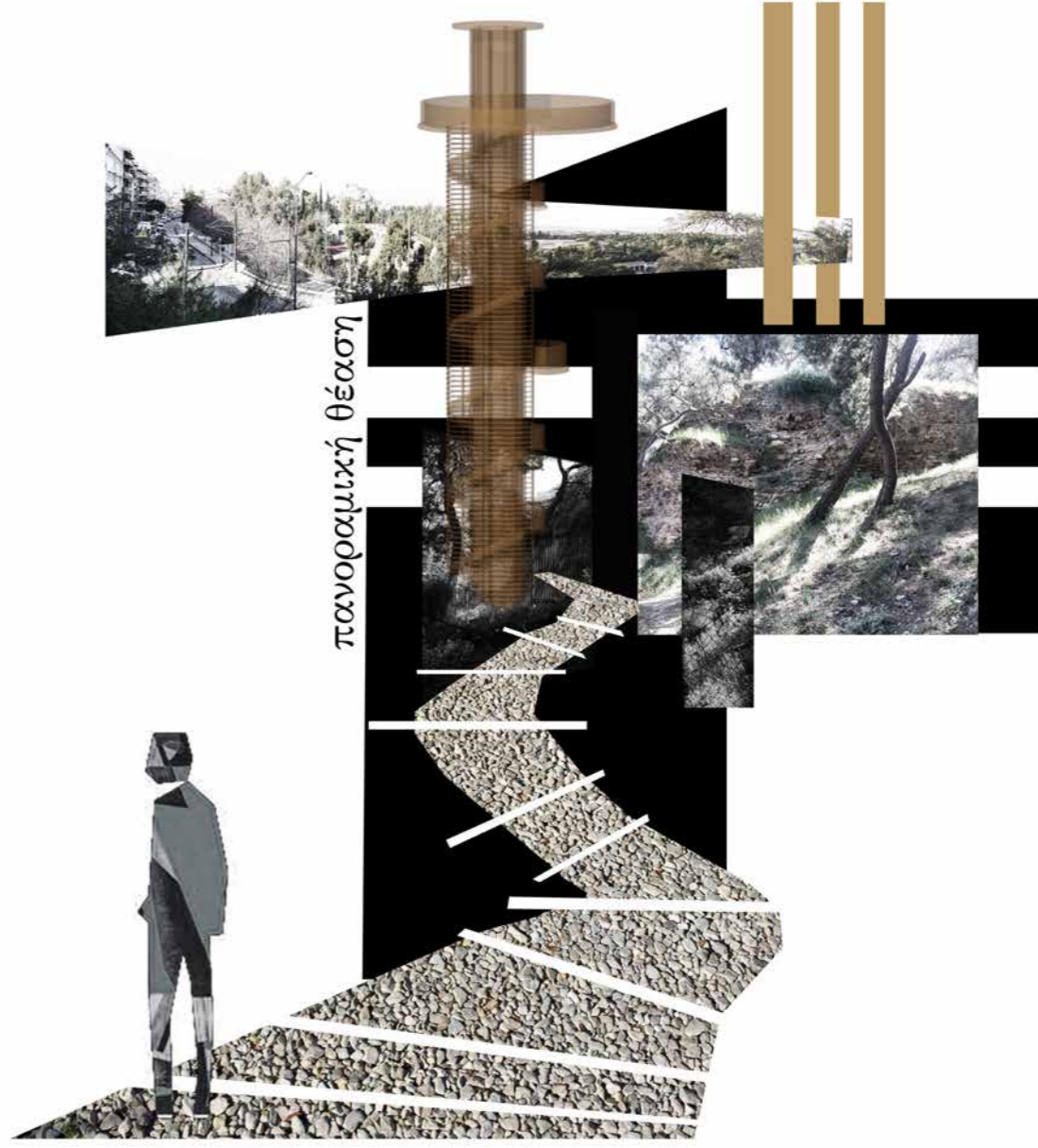
_ λεωφόρος β. κωνσταντίνου
[σύνδεση με ζάππειο, βασ. όλγας και εαχα]

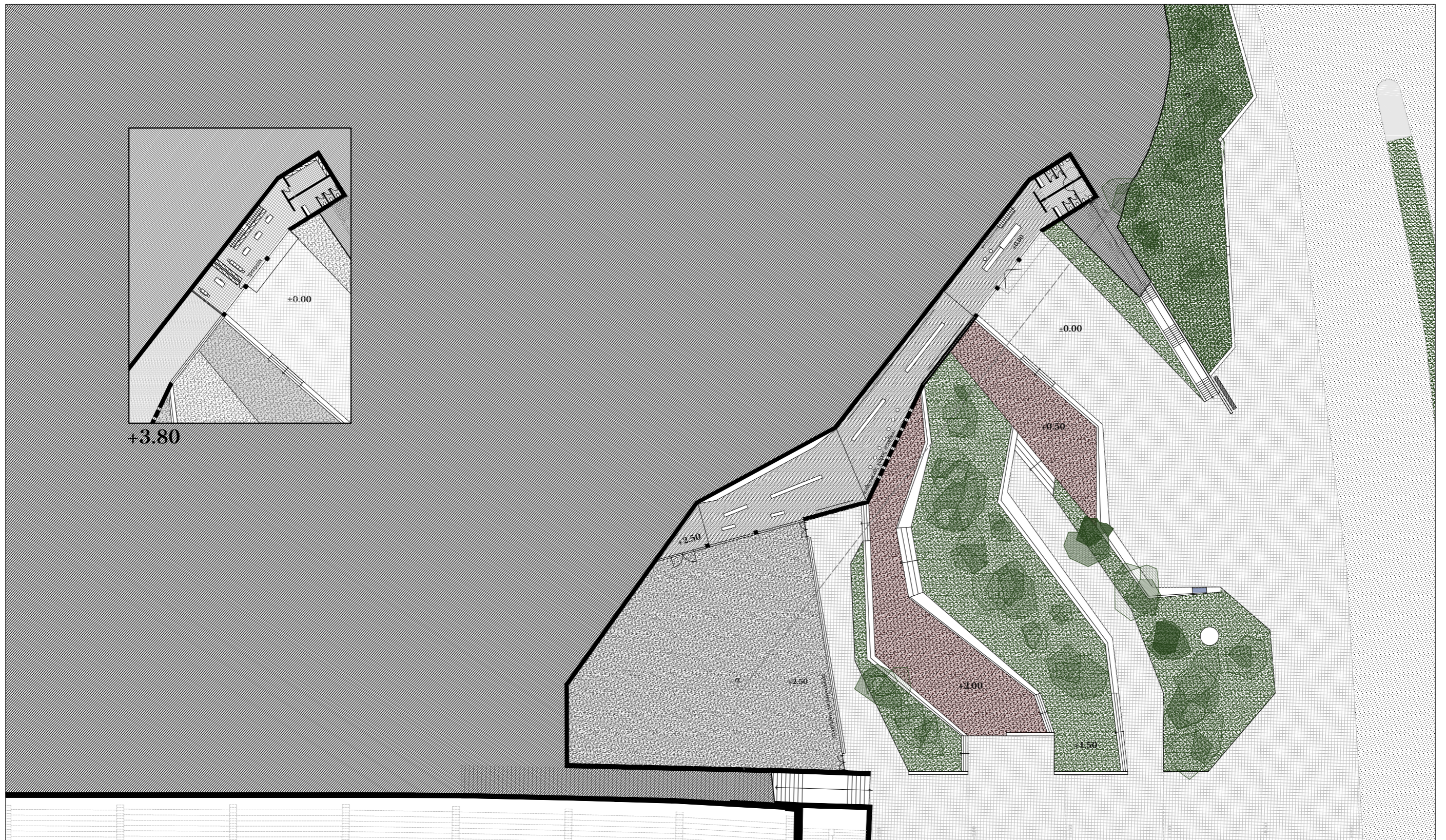
3. χαρακτηριστικά

_υπερτοπικός χαρακτήρας
[επισκέπτες, τουρίστες>κάτοικοι]

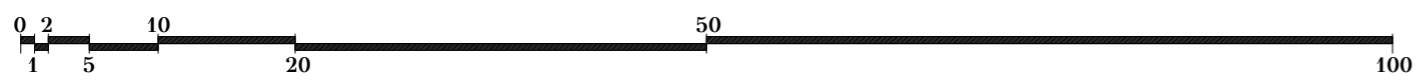
_πολιτιστικές δραστηριότητες

ενότητα β

κάτοψη +2.50

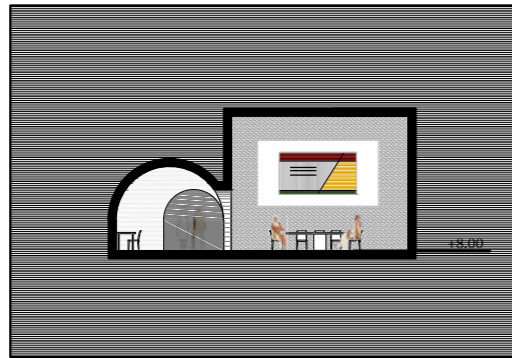
κάτοψη +8.00

0 2 10 50

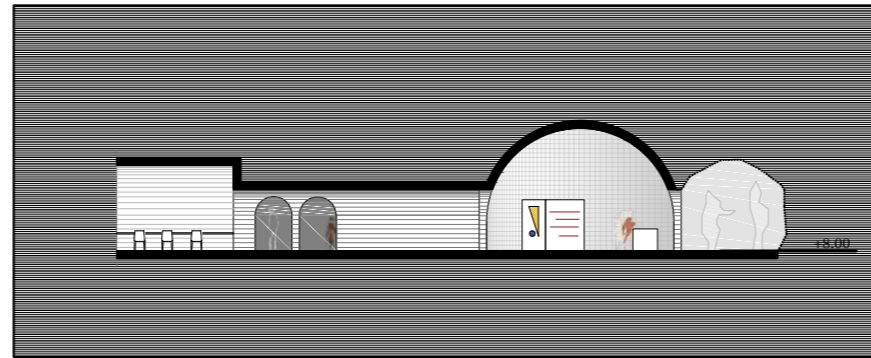

τομή α_α

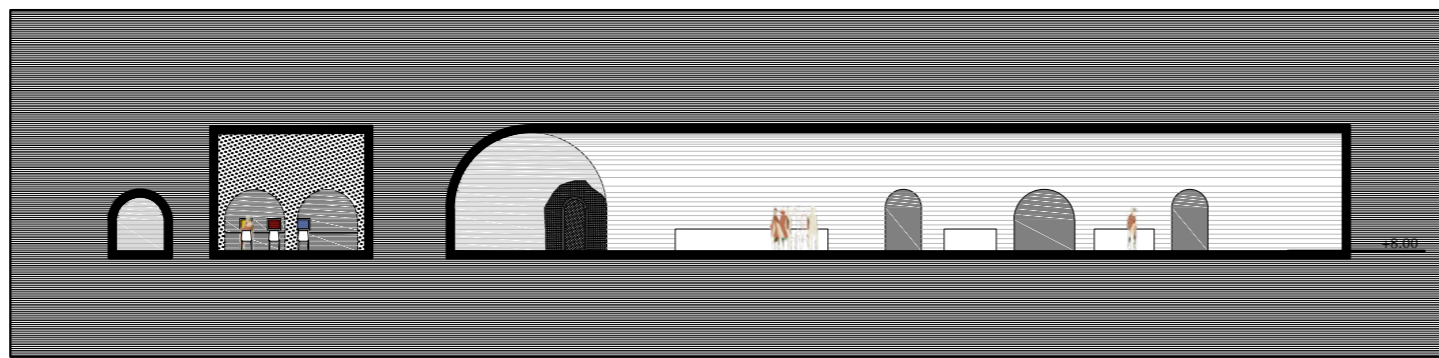
τομή β_β

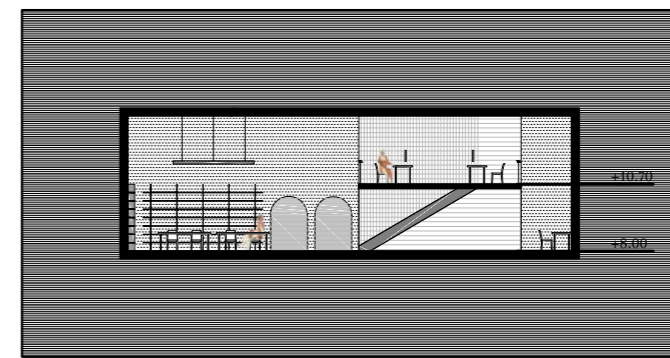
τομή γ_γ

τομή δ_δ

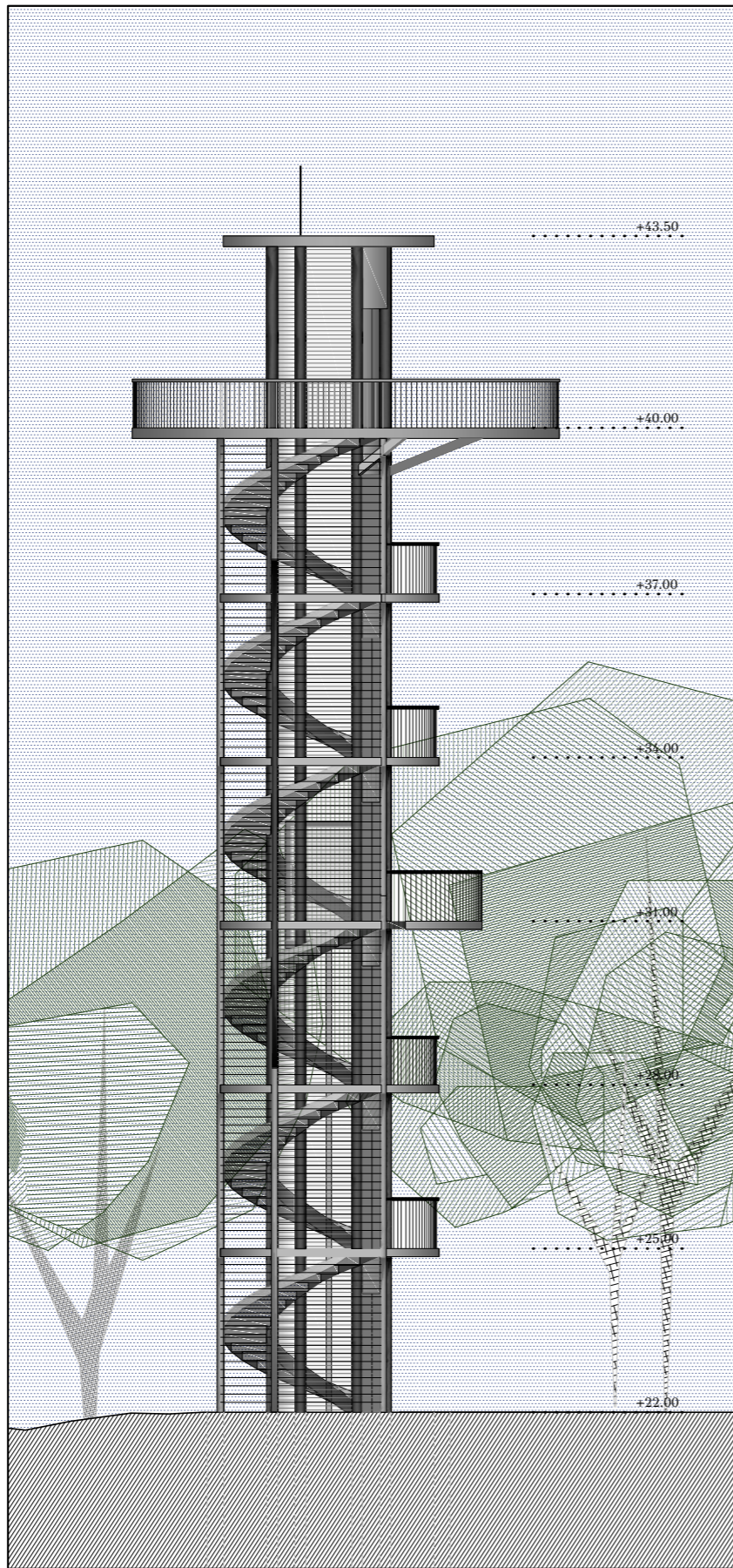

τομή ε_ε

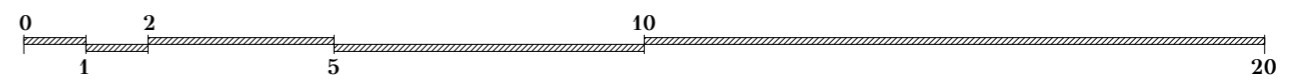
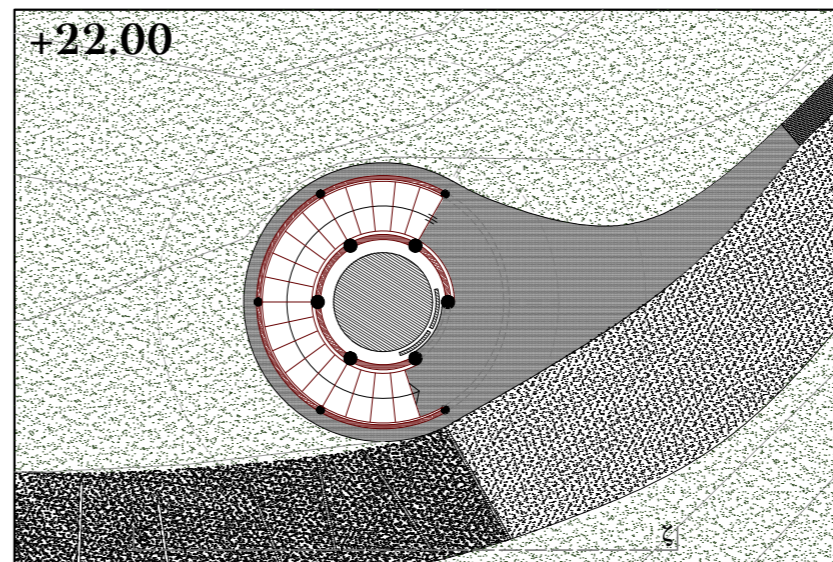
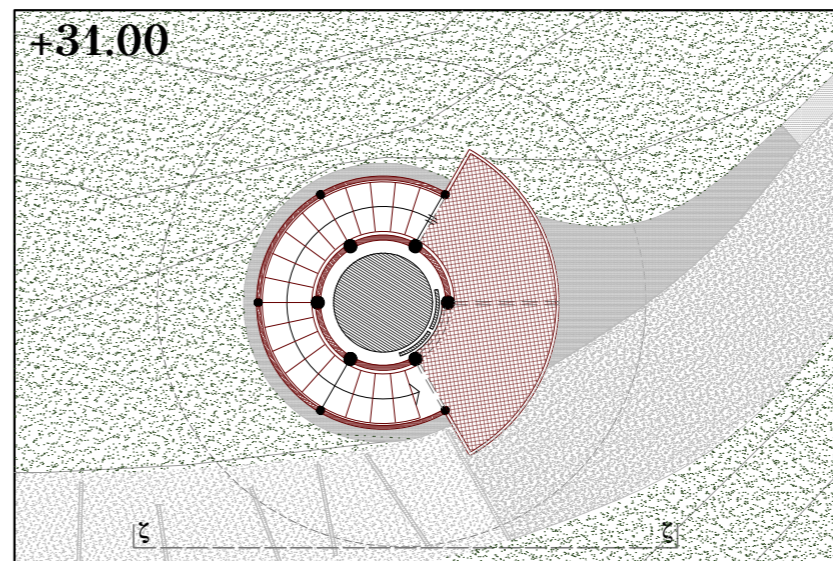
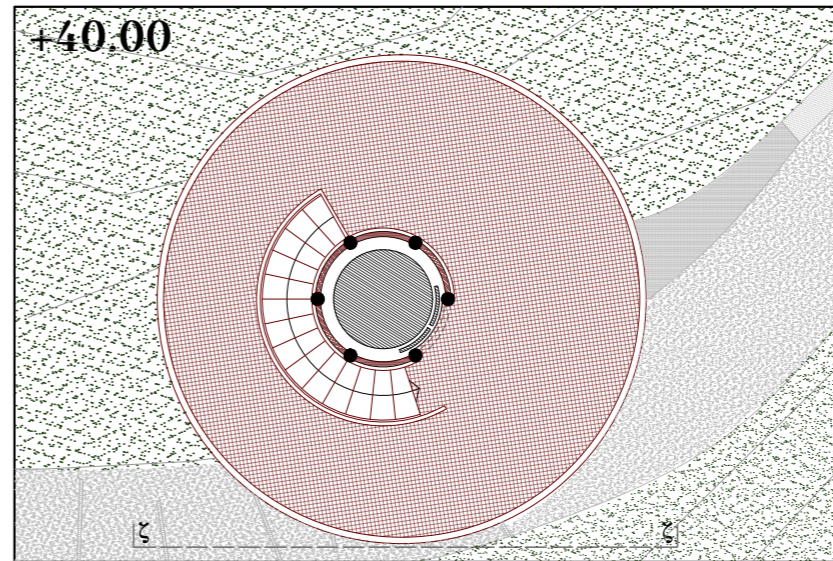

τομή στ_στ

τομή ζ_ζ

Τέλος, όσο αφορά στο στάδιο πέραν της προσπάθειας ενσωμάτωσης του στην καθημερινότητα μέσα από τις διάφορες δραστηριότητες άθλησης, τη διασφάλιση της διαμπερότητας της στοάς και την σύνδεση του με τις πλατείες, επιδιώκεται και η αισθητική του αναβάθμιση αφαιρώντας στοιχεία που προκαλούν “θόρυβο” όπως ιστία κιγκιδώματα αποτροπής κίνησης και φυτεύσεις, ενώ επιδιώκεται η ενοποίηση με το ζάππειο σε επίπεδο δαπεδόστρωσης.

το στάδιο

1. χρήσεις-δραστηριότητες

_τρέξιμο
_περιστασιακή διοργάνωση εκδηλώσεων

2. προσβάσεις

_βασιλέως κωνσταντίνου
_στοά σταδίου
[σύνδεση με πλατεία αρχιμήδους και γειτονιά παγκρατίου και μετς]

3. χαρακτηριστικά

_ενσωμάτωση στην καθημερινότητα μέσα από την άθληση και τη δυνατότητα διέλευσης μέσα από τη στοά του σταδίου

